45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 170 Կ. ՊՈԼԻՍ 6/19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 9 ՇԱՊԱՆ 1319 6 ԹԸՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓՈՓ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճաssէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جواردنده ۳۸ نومرولی دائره خصوصه

ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՀԱՐՑԵՐ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՊԷՏՔ ՄԸ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

Ազգային լուրերու առօրեայ շարքին մէջ երբեմն կը պատահինք կրօնական և դրական անակն բանիրու, որոնք լրջամիտ հրապարակագիրի մը ուշադրութիւնը գրաւելով, մասնաւոր յօդուածի մը նիւթ կրնան ըլլալ։ Ասոնցմէ է օրինակի համար, ազգայնի մը այն գեղեցիկ մտածումը, որով գովելի ձեռնարկութիւնը կ'ունենայ 1500 կտոր այլ և այլ գիրքեր և հանդէսներ նուիրելու Ղալաթիոյ ազգ. Դրադարանին։ Այս լուրը որ անկարեւորներու թռուցիկին մէջէն զատուելով խմբագրականի մը նիւթ հայթայթած էր Մանզումէի որ մի միայն օգտակարութեան տեսակէտով փորձած էր հրապարակել այնպիսի խնդիր մը որ սահմանուած է կարեւոր պէտքի մը գոհացում տալու, հետեւաբար, առանց արձագանգի պէտք չէ մնայ ան, ընդհակառակը. գրասիրաց կարծիքներու և գաղափարներու փոխանակութեան առիթ ըլլալու է, մինչեւ որ բաղձացուած վախճանին հասնելով իր օգտակարութիւնը մէջտեղ բերէ, եւ սակայն քիչ հանդիպով չէ որ պիտի ողջունուի շատ մը գրասէր և ընթերցասէր անձերու կողմէ, որոնց գրական հաճոյքներ ըմբոշխնելու փափաքը օրէ օր կը չեշտուի՝ լրագրական յաջողութիւններու առատութեանը հետ։

Մեր հասարակութիւնը, հիմա, կարծուածին չափ գրականութիւնը կամ ընթերցանութիւնը ատոյներէն չէ, ընդհակառակը, օրէ օր զարգանալու տրամադրութիւն մը ցոյց կու տայ ան, որուն հաստատուն մէկ գրականը չէ արդէն լրագիրներուն հետզհետէ շատնալը. դարձեալ նոյն բանը չի՞ հաստատեր, գրական՝ զգալի և ցաւալի ուղղութիւնէ մը վերջ, բաւական աչքառու և ուրախութիւն մակընթացութիւնը որ պատճառ եղաւ շատ մը ընտրելագոյն գրողներու հրապարակ իջնելուն, թէեւ միւս կողմէն ալ՝ ցաւալի է ըսել, որ բաւական ստուար թիւ մըն ալ գոյացաւ անա՛նկ նոր գրողներու որոնք դեռ չիտէի չիտակ երկու տող բան չեն կրնար շարադրել. բայց թերթերու առատութեան հետ կարգ մը խմբագիրներու ալ ներողամիտ թոյլտութիւնը շատ մեծ քաջալերութիւն մը տուին ամէն անոնց որոնք չի վարանեցան իրենց խելապատակէն վիժած ամէնէն անճոռնի, ամէնէն հրէշակերտ գրութիւնները անգամ հրապարակ հանելու։ Թող՝ ունքնականայն այսպէսը, միայն սա՝ ըսել կ'ուզէինք թէ մեր ժողովուրդը առանց կարդալու չի կրնար ըլլալ, գի՛րք և՝ շնորհա՛վ բարոյացուցիչ գիրք կուզէ ան, լրագիր, հանդէս ևն. կ'ուզէ ան. ու այսօր, ամէնէն զարգացած դասակարգէն սկսելով մինչեւ լոկ հասարակ ընթերցանութիւն մը գիտցող դասակարգը, փափաքով կը փնտռէ իրեն ճաշակին, իրեն միաքին և ըմբռնումին համար բարոյացուցիչ՝ գտակարեւհաճելի ընթերցանութեան ո՛ւէ առարկայ. ուրեմն մեր ժողովուրդը ի վիճակի է իրեն հրամցուած ո՛ւէ գրական համադամը գընահատելու և մարսելու, որով հարկ կ'ըլլայ աւելի օգտակար, լուրջ և գեղեցկան բարոյացուցիչ նիւթեր մշակել անոր, դիւրութիւններ ընձեռել որ իր գրասիրական և ընթերցասիրական հակումներուն գոհացում տայ ան. և ասիկա կ'ըլլայ մէկ կողմէն լրագրութեան և միւս կողմէն ալ հանրային ընթերցասէրներու միջոցով։ Ննթադրենք թէ լրագրութիւնը՝ իր այսօրուան սա՝ վիճակին մէջ՝ ձգտում մը ունեցածըլլայ քիչթէ շատ գրականութեան օգտակար հանդիսանալուն ժողովուրդը, օրէ օր, բան մը գտնէ կարդալու, մինչդ, անօթիասամքաւով նախաճաշ մը և կամ ո՛ և է զբօսանքոյց բան մը ուտելուն կը նմանի, բայց ո՞ւր գտնէ իր բո՛ւն անօթութիւնը յագեցնելու համար հարկ եղած կերակուրը գիրքերը ընել կ'ուզուի անչուշտ։ Զէ՞ մի որ հանրային ընթերցասէրներու պիտի դիմէ, անտարակոյս, և ասոր համար չէ՞ որ Պոլսոյ մէջ զանազան հաստատութիւններ կան այդ միեւնոյն գովելի նպատակին յատկացուած, ո՛ւր կը յաճախեն անհատներ։

Բայց, լրջօրէն խօսելով, մենք հանրային ընթերցասունի մը կարեւոր պէտքը ունինք ու պէտք է որ մեր վարչական ժողովները. մանաւա՛նդ Ուսումնական Խորհուրդը, քիչ մըն ալ ասով զբաղելու հաճութիւնը ունենայ, ա՛յն Ուսումնական Խորհուրդը, որ չեմ գիտեր ո՞ր վարժուհիին կամ վարժապետին այսի՛նչ վարժարանին մէջ ունեցած սիրային յարաբերութիւնները քննելու և կամ այս ինչ հեղինակին ներկայացուցած չեմ գիտեր ո՞ր դասագիրքը՝ որ հազար հարիւր վաթսունվեցերորդ հոմանիշն է անշուշտ այն ի՛նչ դասագիրքին, վաւերացնելու և գովելու աւելի ժամանակ կը վատնէ քան թէ մեր առաջարկածին պէս կրթ. օգտակար ու լուրջ խնդիրներով զբաղելու։

Կ'ըսուի թէ, Ղալաթիոյ մէջ, Իզմիրեանց Գրական Ընկերակցութիւնն տրամադրութեան տակ, ու բաղմաթիւ հատորներով լեցուած մատենադարան մը կայ, որ այս անգամուան նուիրուած 1500 կտոր գիրքն ալ իր անծանօթ մէկ խորշը հիւրընկալելու պատիւը ունեցած է. այս ամէնը լաւ, բայց ի՞նչ օգուտ կրնայ ունեցած ըլլալ այդ Մատենադարանը որով յաջողի արդարացնել իր գոյութեան իրաւունքը. ի՞նչ կ'արժէ կ'ըսեմ, հազարաւոր Մատենադարաններ ունենալ ո՛ւր պահուած ըլլան միլիոնաւոր ալ հատորներ, քանի որ կղզուած պիտի մնան անոնց դուռները ընթերցասէր հասարակութեան մը առջեւ, տեսակ մը տգայութիւն չէ՞ աղաւորիկ հացերը պահել, բորբոսցնել հոս, մի՛նչ անդին գրականութեան անօթիներու ստուար թիւ մը կը կենայ։

Ընթերցատունը, իր շատ մը օգուտներուն հետ, օգտակար երկասիրութիւն մը հրատարակելու առիթնալ պիտի կրնար ընծայել թերեւս, մեր բանասէրներուն, բանաստեղծներուն, գրագէտներուն եւ վերջապէս դասագիրք չունող վարժապետներուն— որովհետեւ վարժապետներն են միայն, որ դասագիրք չունենալու մարմաջէն բռնուած՝ հրապարակը կողղնին իրենց գիրքերով։

Մեր Ուսումն. Խորհուրդին համար դժուար ու անկարելի բան մը չէ կարծեմ հանրային ընթերցատուն մը բանալ, մանաւոր վարչութեան մը հակողութեան տակ, ու այդ ընթերցատունին յատկացնել Ղալաթիոյ Մատենադարանին բոլոր գիրքերը՝ որոնք, իրենց թուահամարի կարգովը, գոց պահարաններու մէջ կը զետեղուին, ու այն մարդը որ կարդալ կուզէ այն ինչ գիրքը՝ իրաւունք պիտի ունենայ՝ ընթերցատունին մէջ սպասող մնայուն վերակեցուէն խնդրելու զայն, պայմանով որ հոն կարդայ ու մնցնելէ վերջ նորէն տեղը յանձնէ, որով գիրք կորսնցնելու վախը փարատուած կ'ըլլայ։ Այդ ընթերցատունը որ պիտի ունենանք, կըրնայ մուտքի չնչին վճարում մը ունենալ կամ ո՛չ, ու մեր բոլոր խմբագիրները՝ կարծեմ չպիտի զլանան իրենց թերթերէն մէյ մէկ օրինակ նուիրել անոր. ասկէ զատ, առա՛նձ հաստատութիւն մը ունեցած ըլլալուս համար, չա՛տ մարդիկ պիտի փափաքէին նորանոր գիրքեր նուիրել անոր և կամ շատեր՝ մնռնելէ վերջ յանձնուելու պայմանով՝ անոր պիտի կտակէին իրենց Գրադարանը, ինչպէս որ չի մեռած ը-

ռած է արդէն Միհրան էֆ. Քիւրքճեան։

Կը գովենք այդ նուիրատուին նպատակը, միեւնոյն ատեն, փափաքելով որ, ուրիշներ ալ իր օրինակին հետեւին, որպէս զի, շատ մը գիրքեր, հոս ու հոն կորսուելու տեղ, Ղալաթիոյ Մատենադարանը հարստացնելով մեր փափաքած ապագայ ընթերցատունին ալ մեծ օգտակարութիւն մը և դիւրութիւն մը ընծայած ըլլան։

Կը յուսանք թէ Ուսումն. Խորհուրդը, ինչպէս նաև բոլոր գրասէր ու ընթերցասէր մարդիկ, համամիտ պիտի ըլլան մեզի հարկ եղած ջանքը ու զոհողութիւնը չը խնայելով այդ օգտակար հաստատութեան գոյութեանը համար։ Այս մասին մենք չատ անչրջահայեաց եղած ենք, որովհետեւ մեր հասարակութեան այն մասը, որ Տաճկաստանի այս ինչ կամ այն ի՛նչ քաղաքը կը գտնուի, իր մասնաւոր ընթերցատունը ունի, օրինակի համար, Իզմիր, Իզմիտ, Ատա-Բազար ևն։

ՏԻԳՐԱՆ ԴԱՍԱՊԵԱՆ

ՍԻՍԷՆ ՆԱՄԱԿ

Ջանչանոյ որքանոց-դպրոցը հաստատուեցաւ 1899 մայիսին։ Նախ վեց անդամէ բաղկացեալ հոգաբարձութիւն մը կազմուեցաւ Տ. Եղնիկ Քահանայի նախագահութեամբ, որ փութկոտ ջանքով և գովելի եռանդով ամփոփեցին գործի ձեռնարկեց։ Նախապատրաստութիւնները տեսաւ. վանքի խարխուլ անկիւններէն մին չենցնելով իր խոնջոցովը, մառանովը և ննջասրահներովը, բաւական կրկին և յարմար չենք մը երեւան բերաւ, ուր տեղաւորեց 35 հատ արդաք, որոնք յարմար միջավայրերէն բերել տրուած էին։ Այս ամէնուն մէջ հոգաբարձութիւնը միայն սա անարդարանալի սխալը ունեցաւ որ որբերէն մի քանիներուն ընտանեկան վիճակը և խոժոռ դէմքն ու երկայն հասակը ընաւ նկատողութեան չէր առած։

Որքանոցին ուսումնական չրջանը սկսաւ նոյն տարւոյ հոկտեմբերին, որ տեսն միացուելով Ժառանգաւորացին հետ՝ խառն դասարաններ կազմուեցան կրօնական ուսուցչի մը ու աշխարհական կառավարչի մը բարոյական խնամքին տակ։ Փոքրիկ աղաքը, որոց մէջ խոշորներ ալ չէին պակսեր, իրենց թարմ ուժերը այնքան աշխուժիւ գործածեցին ուսման, որ տարեգլխուն փայլուն քննութեամբ մը իրենց համար գովասանք ու իրենց բարերարին համար բիւր օրհնանքներ խլեցին ներկաներէն։ Վարձատրուեցաւ նաև հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեան խօսքերով։

Բայց երկրորդ չրջանին Ժառանգաւորացին մէջ եղած վարչական անտեղի փոփոխութիւնները, որքանոցին վրայալ հակազդեցութիւն ըրածըլլալով՝ որբերը ժառանգաւորներէն աւելի բարեբաղդ չեղան, այսինքն եղած տեղերնինմնացինուսանցքոյրը ճիւղերունմէջ։ Այս չրջանին, հոգաբարձութիւնրուելի իրներբին հոգաբարձուական կոչիւներով զբաղած՝ չկրցաւ կտրուկ կարգադրութիւնմ՚ընել Ժառանգաւորացին անկախ վարելու որբերունկրթականգործը։ Գոնէ այս գոհողութիւնը ընելով ինքզինքն ալ չկրցաւ զօրացնել։ Հոգաբարձու էֆէնտիներուն ոմանց դժգոհութիւնը ուղղուած էր արժանապատիւ նախագահին դէմ, իսկ ոմանցինը իրարու դէմ. մնականէր որ դժգոհներէն ոմանք հրաժարեցան, իսկ մնացեալները իրենց պայքարը շարունակելու համար միայն մնացին. ուստի պահ մը կրքերը այնքան զրգռուեցան որ այլեւս իրարու անանձնելի դարձան, նոյն իսկ ժողովատեղւոյն մէջ վեր կամ վար նստիլը մէջերնին երկար վէճերու նիւթ եղաւ, իսկ Պատրիարքարան ղրկուելիք տեղեկագրութեան տակ ստորագրելու խնդիրը այլեւս մահու և կենաց խնդիր մը դարձաւ, վասն զի անձնիւր անդամ կը պահանջէր որ նախապատիւ տեղը ինք ստորագրէ, Պատրիարք Սրբազանին աչքին անկարեւոր մէկը չերեւնալու համար։

Այս դժուարութիւնը հարթելու ապահովագոյն ճամբան էր Պատրիարքարանի հետ ընաւ թղթակցութեան առիթ չունենալ, և գուցէ մեզքը վիզերնին ճիշտ այս պատճառաւ շատ մը դպրոցական կարեւոր տեղեկութիւններ ժամանակին չհաղորդուեցան։ Բայց Պատրիարքարանն ալ այս դպրոցկ. խնդրոյն մէջզիրենք իրենց կամքին ձգելու միտք չունէր, հետեւաբար կարծեմ ոմանք առաջարկած են որ իւրաքանչիւր անդամ միեւնոյն գրութեան տանձին օրինակներուն վրայ ստորագրէ և զատէն ղրկէ Պատրիարքարան. բայց այս ալ գործնական միջոց մը երեւցած չէ. ուստի որոշեր են խնդիրը «Եա՛ Նա՛ֆէ» ընել և ինչպէս որ որոշած են, անանկ ալ գործադրած են. ինչ կ'ըսէք զժուարութեանց մէջէն ելլելու այս մեթոտին. իրենց ներքին ձախին անսալով պատուաւոր համաձայնութեան մը գալ չուզողները ասանկ խայտառակ բաղդախտի մը երկրայելի վնասոյն յանձնեցին իրենց պատիւը դպրոցական գործին մէջ՝ վեր բռնելու խնդիրը, իրաւ, զարմանալի չէ որքանոցին հոգաբարձութեան մը համար մանաւանդ։

Բայց մեզի համար կարեւոր եղողը խնդրոյն միայն մէջտեղէն պակսիլն է, հոգ չէ թէ ինչ ձեւով։ Արդ՝ հիմա որ պատուական հոգաբարձութիւնը այդ կնճռոտ խնդրէն գլուխը ազատած ըլլալով կրնայ իրերը պաղարեամբ դիտել, արդեօք կը տեսնէ՞ իրեն փոյն նկատումներով ժամավաճառ ըլլալուն տխուր հետեւանքները. կը տեսնէ՞ օրինակի համար որ որբերը՝ որոնց դպրոցական օրերը համրուած են, տարի մ՚առաջ սորվածնին տարի մը վերջը տուժեցին. կը տեսնէ՞ որ անոնք ծառաները դարձած են զիրենք վարողներուն։ Վերջապէս կը տեսնէ՞ որ անոնք բոլորովին թոյլ ու թերի հսկողութեան մը տակ պարկեշտութեան սահմանները անցնելով՝ անպարկեշտութեան ճամբան ափ առած են։ Իր պաշտօնին գիտակից ու անձնուէր հոգաբարձութիւնը այս բաները կանխատեսելու էր, ո՛չ թէ ցարդ իրողութիւնները իր աչքին դէմ անկուելէն վերջը միայն տեսնելու էր։

Հիմա որ հոգաբարձութիւնը երրորդ չրջանի մ՚ալ պատասխանատուութիւնը ստանձնելով նոր կարգադրութիւններ ըրաւ, դժբաղդաբար տեսնուեցաւ որ կրթ. իրերն ու դէմքերը յստակ տեսնելու կարողութեանը չէ տիրացեր տակաւին. վասն զի այս ինչ աղային +Էֆը շինելու կամ այն ինչ էֆէնտիին Խաբը չկոտրելու համար եղած կարգադրութիւնը ընաւ հեռատեսութեան արդիւնք չեն, մանաւանդ այն տեսակ հատատուութեան մը վարիչներուն համար, որ բոլորովին անկախ է, որ այդ էֆէնտիներուն կամ աղաներուն ոչինչ կը պարտի, ոչինչ ստացած ըլլալով անոնցմէ։ Նոյնպէս նախորդ չրջանին մէջ որբերուն գլուխը արթուն չրջահայեաց մէկը չգտնուելուն արդիւնքը երբ՞ մոռցուեցաւ որ աւելի անճարակներուն կը յանձնուի այսօր անոնց դեկը։ Մէկը որ ինքզինքը ղեկավարելու կարողութիւն չունի՝ ինչպէ՞ս պիտի ղեկավարէ վարժարանը։ Արդ, հոգաբարձուէֆէնտիները գիտնալու են որ միմիայն դպրոցի օգուտը խորհելու կանչուած են իրենք և թէ իրենց տրամադրութեան տակ դրուած վարկը, միմիայն անոր հանդիսաւը, ապահովելու միջոցներուն սահմանուած է, ո՛չ թէ այս ու այն անհատը խաբբրէլ ընելու. իրենց այդ փափաքը գոհացնելու համար անձնական քսակէն կրնան բանալ, ատոր ո՛չ ոք կը հակառակի անշուշտ։

Մեր այս դիտողութիւնները ուղղուած ատեն նաև կը լսենք թէ հոգաբարձութիւնը կը պատրաստուի հրաժարելու. անկեղծութիւնն ալ այնպէս կը պահանջէր, վասն զի հոգաբարձութիւնը լաւ գիտցաւ վերջերս որ, ինքը բնաւ օգտակար չեղաւ վարժարանին, որուն թերեւս միասակար եղաւ իր ներքին խնդիրներովը, իսկ ասկէց ետքը բնաւ օգտակար չպիտի կրնայ ըլլալ, քանի որ այս քանը բացարձակաբար իր կարողութենէն վեր ըլլալը ըմբռնեց. ուստի թող իր տեղը աւելի կարողներուն թողու, ասիկայ ամէնէն մեծ օգուտը պիտի ըլլար զոր ազգ ըրած ըլլան իր ամբողջ պաշտօնավարութեան մէջ։

Սիս, Խ.

ԴԷՊԻ ՎԱՐԱԳ

Հոկտեմբերի մեղմաշունչ արշալոյսին ընկերներէս միոյն հետ, իւրաքանչիւրս ունենալով զատ զատ ճեպ-ճերմակ ձիեր, դեռ արեւ չծագած դուրս կուգանք Այգեստանէն գնալու դէպի Ս. Վարագ, անդամ մ՚ալ այցելելու և համբուրելու Նորա Ս. Սեղանը։

«Սուսօտ Լուսոյ»ն երգելով, զոր երբեմն երբեմն կ'ընդմիջէնք այլեւայլ խօսակցութեանց պատուն, սարսռեցուցիչ օդին դիմանալով, կարծես կը թռչէինք ճեղքելով տրշալոյսի թանձրացեալ օդային խաւեր, այնպէս որ քիչ յետոյ ինքզինքիս Զբռիկ աղբիւրին քով դտանք, առանց գիտնալու թէ ո՞րչափ ժամանակի մէջ կտրեցինք այդքան երկար ճամբան. Շնորհալին իր չարականով կամ լաւեւս աւելի իր բարձր քանաստեղծական երգով զմեզ դիւթած էր։ Ցիշեալ աղբիւրի քով քիչ մը հանգստա ալէն և ձիերը ջրելէն ետքը անոնց կռնակը կը թռչէինք, պահ մը առաջ առաջադրած տեղերնիս հասնելու համար. որ ատեն արեգակը ինքզինք կ'երեւցնէր լեռան ետեւէն, կարմրերեւ, այլ ամօթխած սիրուն աղջիկան մը պէս, որ իրեն կը քաշէ ամէն ոք։ Քիչ մըն ալ (կէս ժամ) երթալէն յետոյ, բարձրաբերձ ծառերու սազարթից մէջէն հագիւ կը նշմարինք վանքի բարձրադիր գմբէթը, որուն ծայրը դանուած խաչէն արեգակն լոյսեր անդրադառնալով մեր աչքերը կը խաղացնեն և մենք երեսնիս կը խաչակնքինք Ոսկերերանի սա վեհիմաստ խօսքերը արտասանելով. «Փառք քեզ Աստուած, փառք քեզ Աստուած։

Վերջապէս կը հասնինք վանքի դրան առջեւ, ձիերէն վար կ'իջնենք, ծառայ մը ձիերնիս դէպի ախոռ կ'առաջնորդէ, իսկ մենք դէպի եկեղեցին ուղղուելով հոն քանի մը ծունր դնելէն և 1-2 մոմ վառելէն յետոյ դուրս կ'ելլենք, որ ատեն մինչ մենք նորաշէն շէնքերը տեսնելու կը փափաքինք կարճատեսակ, մարմնով քիչ մը ծուռ, կորուքամակ մէկը անկեղծ (ոչ կեղծաւոր) քաղաքավարութեամբ խնդրեց որ հիւրասենեակ հրամնիք հոն հանգստանալու համար։ Սիրով կ'ընդունինք անոր առաջարկը, մի այնպիսի մարդու մը առաջարկ, որոնց ճակատին վրայ անկեղծութեան, քաղաքավարութեան, հաւատութեան նշոյներ կը նշմարենք, թէպէտեւ զինք չենք ճանչնար, մինչդեռ ընկերս միշտ կը հետաքրքրուէր զայն ճանչնալու։ Հիւրասենեակ կը մտնենք՝ որ պարզ, անտեսեւոր և նահապետական ոճով զարդարուած էր, վեր ի գլուխ ուներ տախտակամածայ տեղ մը (սաար) որ կասկարով և մէկ երկու մինտերով ծածկուած էր. ամբողջ օր մը աշխատող գործաւորի չափ պարտասեալ կարծելով ինքզինքիս, սէտրի վրայ կը փռուինք, որ ատեն յանկարծ ներս մտաւ նոյնպէս կարճահասակ ալեւոր վարդապետ մը, որ սկսաւ ողջոյններու և բարեւի տեղատարափ տեղացնել մեր գլխին, իսկ մենք «Աստուած օգնական հայր սուրբ» ըսելով իր աջն կը համբուրենք։ Իւրաքանչիւրս մեր ատիճանի համեմատ տեղեր կը նստինք և կը սկսինք խօսակցութեանց շարք մը, որոնց ծագումն և վերջաւորութիւն հաւատացէք որ միտքս չէ. միայն սա գիտեմ որ վարդապետը, որ Վրթանէս կը կոչուէր, թէպէտեւ շատախօս, այլ իր շատախօսութեամբ երբէք զմեզ չը ձանձրացուց այլ կարծես թէ զմեզ կը հրապուրէր և մեր խօսակցութիւնը կը բորբոքէր. ի մի խօսք այս խօսակցութենէն օգտուելով կարողացանք հաստատել վարդապետին անունը և թէ զմեզ հիւրասիրողն ալ որքանցին ակասչն էր։ Ապա հաց կերանք վանական պարզ պատրաստութեամբ։

Մեր պատոյը նոր չինուած շէնքերէն կը սկսինք որ 20 կտորներէ կը բաղկանար, այնպիսի ընդարձակ շէնք մը, որ միայն կը բացատրէ ներկայ հոգաբարձութեան անուրանալի ջանքն ու աշխատութիւն. սոյն հոգաբարձութեան օրով չինուած են հացի փուռ և բաղնիք, զորս ոչ մէկ վանք ունի։ Անկէ յետոյ կը մտնենք Թանգարան, որ 1000 կնոջորի չափ գրքեր կը պարունակէր թէ ձեռագիր և թէ տպուած, զորս աչքէ անցընել կարելի գրացուցակը տեսնել ուզեց ընկերս, բայց դժբախտաբար գրացուցակ չկար, այլ որքանոցին տեսաչը ուրախութեամբ յայտնեց թէ գրացուցակ մը չինուած է որ քիչ յետոյ լոյս պիտի տեսնէ և զոր պատրաստած են Վանեցի էջմիածնի չրջանաւարտներէն Պ. Համբարձում և Պ. Հայրապետ։

Քիչ մը կոտրած սրտով այլ ուրախ դէմքով դուրս կուգանք Թանգարանէն դպրոցական շէնքերն և աշակերտները այցելելու. և ահա այն ինչ նոր դէմերնիս ելած դասարանը կը մտնինք, աշակերտներ ամենայն լուութեամբ, կարգով ու կանոնով ոտքի կ'ելլեն զմեզ ընդունելու և կ'երգեն դպրոցկն. երգ մը ներդաշնակ, միաձայն։ Աշակերտաց մտաւորական ու բարոյական առաջիանը իմանալու համար կը սկսինք քիչ մը հարցումներ ընել և կարդացնել, բայց ախո՜ն որ չեմ կարող զգացածդ, հիացումս, զարմանքս գրչով յայտնել, մերթ կը լսէի նոցա ազատ ու համարձակ պատասխաններն ու կոկիկ ընթերցումները, որոնց մեր քաղքի յաւաղադէմ կարծեցեալ դպրոցի չրջանաւարտներն իսկ կարող չէին։ Բոլոր աշակերտներ կոկիկ ու անարատ հագուած էին, իրենց զգեստներուն ոչ մէկ տեղը պատռած չտեսանք։ Յետոյ ունկնդրեցինք նոցա անմեղ դպրոցական երգերուն՝ զոր կ'երգէին։

Աշակերտաց բարոյական կարողութիւնը հաստատելէ յետոյ կ'այցելենք իրենց ննջարանը, ուր կը տեսնենք իւրաքանչիւր աշակերտաց համար պատրաստած մէկ մէկ ձեւք անկողին մահճակալի վրայ ձգուած. կը ներկայանանք նոյնպէս որբերու ցերեկեայ ճաշին, որ կը բաղկանար հաց ու պանրէ նահապետական, մանաւանդ վանական կանոնին համաձայն։

Զանոնք քննելէն ու լաւ մը իմաստասիրելէն յետոյ կ'երթանք ամենալուսաւորաց հօրը՝ զոր կթելու բերած էին և որոնց թարմ ու փրփրալից կաթէն խմելու տրժանացանք։

Այնուհետեւ տեսչի ու վանահօր հետ քիչ մը տեսակցելէ ու խօսակցելէ յետոյ, երբ արեւը կը հասէր դէպի արեւմուտք ծովու կապոյտ ալեաց մէջ հանգչելու, մենք եւս՝ հակառակ վանահօր և տեսչին թախանձանաց՝ մեր ձիերու կռնակ կ'ելնենք, չուելու դէպի արեւմուտք՝ կարծես արեգակն հետ մրցելու. համարն ընկերոջս հետ խօսելէ ու շաղակրատելէ յետոյ արեւմուտին տուներնիս կը հասնինք և շատ մը ըրած պատոյտ զրի կ'առնեմ, Մանզումէի ընթերցողաց հաղորդելու համար։

ԱՐՄԵՆԱԿ ԿԷՕՄԻՐԿՉԵԱՆ

ՍԻՍԷՆ ՆԱՄԱԿ

Ջանչանոյ որքանոց-դպրոցը հաստատուեցաւ 1899 մայիսին։ Նախ վեց անդամէ բաղկացեալ հոգաբարձութիւն մը կազմուեցաւ Տ. Եղնիկ Քահանայի նախագահութեամբ, որ փութկոտ ջանքով և գովելի եռանդով ամփոփեցին գործի ձեռնարկեց։ Նախապատրաստութիւնները տեսաւ. վանքի խարխուլ անկիւններէն մին չենցնելով իր խոնջոցովը, մառանովը և ննջասրահներովը, բաւական կրկին և յարմար չենք մը երեւան բերաւ, ուր տեղաւորեց 35 հատ արդաք, որոնք յարմար միջավայրերէն բերել տրուած էին։ Այս ամէնուն մէջ հոգաբարձութիւնը միայն սա անարդարանալի սխալը ունեցաւ որ որբերէն մի քանիներուն ընտանեկան վիճակը և խոժոռ դէմքն ու երկայն հասակը ընաւ նկատողութեան չէր առած։

Որքանոցին ուսումնական չրջանը սկսաւ նոյն տարւոյ հոկտեմբերին, որ տեսն միացուելով Ժառանգաւորացին հետ՝ խառն դասարաններ կազմուեցան կրօնական ուսուցչի մը ու աշխարհական կառավարչի մը բարոյական խնամքին տակ։ Փոքրիկ աղաքը, որոց մէջ խոշորներ ալ չէին պակսեր, իրենց թարմ ուժերը այնքան աշխուժիւ գործածեցին ուսման, որ տարեգլխուն փայլուն քննութեամբ մը իրենց համար գովասանք ու իրենց բարերարին համար բիւր օրհնանքներ խլեցին ներկաներէն։ Վարձատրուեցաւ նաև հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեան խօսքերով։

Բայց երկրորդ չրջանին Ժառանգաւորացին մէջ եղած վարչական անտեղի փոփոխութիւնները, որքանոցին վրայալ հակազդեցութիւն ըրածըլլալով՝ որբերը ժառանգաւորներէն աւելի բարեբաղդ չեղան, այսինքն եղած տեղերնինմնացինուսանցքոյրը ճիւղերունմէջ։ Այս չրջանին, հոգաբարձութիւնրուելի իրներբին հոգաբարձուական կոչիւներով զբաղած՝ չկրցաւ կտրուկ կարգադրութիւնմ՚ընել Ժառանգաւորացին անկախ վարելու որբերունկրթականգործը։ Գոնէ այս գոհողութիւնը ընելով ինքզինքն ալ չկրցաւ զօրացնել։ Հոգաբարձու էֆէնտիներուն ոմանց դժգոհութիւնը ուղղուած էր արժանապատիւ նախագահին դէմ, իսկ ոմանցինը իրարու դէմ. մնականէր որ դժգոհներէն ոմանք հրաժարեցան, իսկ մնացեալները իրենց պայքարը շարունակելու համար միայն մնացին. ուստի պահ մը կրքերը այնքան զրգռուեցան որ այլեւս իրարու անանձնելի դարձան, նոյն իսկ ժողովատեղւոյն մէջ վեր կամ վար նստիլը մէջերնին երկար վէճերու նիւթ եղաւ, իսկ Պատրիարքարան ղրկուելիք տեղեկագրութեան տակ ստորագրելու խնդիրը այլեւս մահու և կենաց խնդիր մը դարձաւ, վասն զի անձնիւր անդամ կը պահանջէր որ նախապատիւ տեղը ինք ստորագրէ, Պատրիարք Սրբազանին աչքին անկարեւոր մէկը չերեւնալու համար։

Այս դժուարութիւնը հարթելու ապահովագոյն ճամբան էր Պատրիարքարանի հետ ընաւ թղթակցութեան առիթ չունենալ, և գուցէ մեզքը վիզերնին ճիշտ այս պատճառաւ շատ մը դպրոցական կարեւոր տեղեկութիւններ ժամանակին չհաղորդուեցան։ Բայց Պատրիարքարանն ալ այս դպրոցկ. խնդրոյն մէջզիրենք իրենց կամքին ձգելու միտք չունէր, հետեւաբար կարծեմ ոմանք առաջարկած են որ իւրաքանչիւր անդամ միեւնոյն գրութեան տանձին օրինակներուն վրայ ստորագրէ և զատէն ղրկէ Պատրիարքարան. բայց այս ալ գործնական միջոց մը երեւցած չէ. ուստի որոշեր են խնդիրը «Եա՛ Նա՛ֆէ» ընել և ինչպէս որ որոշած են, անանկ ալ գործադրած են. ինչ կ'ըսէք զժուարութեանց մէջէն ելլելու այս մեթոտին. իրենց ներքին ձախին անսալով պատուաւոր համաձայնութեան մը գալ չուզողները ասանկ խայտառակ բաղդախտի մը երկրայելի վնասոյն յանձնեցին իրենց պատիւը դպրոցական գործին մէջ՝ վեր բռնելու խնդիրը, իրաւ, զարմանալի չէ որքանոցին հոգաբարձութեան մը համար մանաւանդ։

Բայց մեզի համար կարեւոր եղողը խնդրոյն միայն մէջտեղէն պակսիլն է, հոգ չէ թէ ինչ ձեւով։ Արդ՝ հիմա որ պատուական հոգաբարձութիւնը այդ կնճռոտ խնդրէն գլուխը ազատած ըլլալով կրնայ իրերը պաղարեամբ դիտել, արդեօք կը տեսնէ՞ իրեն փոյն նկատումներով ժամավաճառ ըլլալուն տխուր հետեւանքները. կը տեսնէ՞ օրինակի համար որ որբերը՝ որոնց դպրոցական օրերը համրուած են, տարի մ՚առաջ սորվածնին տարի մը վերջը տուժեցին. կը տեսնէ՞ որ անոնք ծառաները դարձած են զիրենք վարողներուն։ Վերջապէս կը տեսնէ՞ որ անոնք բոլորովին թոյլ ու թերի հսկողութեան մը տակ պարկեշտութեան սահմանները անցնելով՝ անպարկեշտութեան ճամբան ափ առած են։ Իր պաշտօնին գիտակից ու անձնուէր հոգաբարձութիւնը այս բաները կանխատեսելու էր, ո՛չ թէ ցարդ իրողութիւնները իր աչքին դէմ անկուելէն վերջը միայն տեսնելու էր։

Հիմա որ հոգաբարձութիւնը երրորդ չրջանի մ՚ալ պատասխանատուութիւնը ստանձնելով նոր կարգադրութիւններ ըրաւ, դժբաղդաբար տեսնուեցաւ որ կրթ. իրերն ու դէմքերը յստակ տեսնելու կարողութեանը չէ տիրացեր տակաւին. վասն զի այս ինչ աղային +Էֆը շինելու կամ այն ինչ էֆէնտիին Խաբը չկոտրելու համար եղած կարգադրութիւնը ընաւ հեռատեսութեան արդիւնք չեն, մանաւանդ այն տեսակ հատատուութեան մը վարիչներուն համար, որ բոլորովին անկախ է, որ այդ էֆէնտիներուն կամ աղաներուն ոչինչ կը պարտի, ոչինչ ստացած ըլլալով անոնցմէ։ Նոյնպէս նախորդ չրջանին մէջ որբերուն գլուխը արթուն չրջահայեաց մէկը չգտնուելուն արդիւնքը երբ՞ մոռցուեցաւ որ աւելի անճարակներուն կը յանձնուի այսօր անոն

ՄԵՔՅԻՔԱ ԳՕՆԿՐԷՅԻ

Մէքիքաան չէքիլէն թէլէկրաֆնամէլէր Բանամէրիգէն գօնկրէսի հագրնտա էին խապէրէր վերմէհորլար։ Վաշինկթօն գապինէսի՝ մէղքիր գօնկրէսէ իտիլէն միւզաքէրաթրն րէվիզիոնէն մէմլեքէթլէրինէ հարիֆլէր։ Խարիֆլէր նէզարէթինին մուրախասալար թաբաֆքնտան ալմշ օլտուղու մալիւմատա կէօրէ վասաթի վէ ճէնուպի Ամէրիգա հիւքիւմէթլէրի թարաֆքնտան կէօնտէրիլէն մուրախասալար՝ ճէմահիրը Միւթթէֆիգա նիւֆուզունա կիրլիճէ միմանաաթ իթմէք իւզրէ էմր ալմշ կէսրիւնիւօրլար։

Ֆիլատելֆիա՝ Լաթին միլլէթլէրէ մէնսուպ մուրախասալար՝ 5-6 սէնէտէն պէրու միճթէմիաի Ամէրիգանէն էմբէրիալիզմ բօլթիգասընը նաղարը միգգամա ալարագ, տիւչիւնի օրլար քի, Վաշինկթօն գապինէսինին տարլ մագասը՝ բանամէրագանիզմ ֆիբրինի պէհանէ իթթիհամ իտէրէք, պիճիմէ Ամէրիգա հիւքիւմէթլէրինին խարիճի բօլթիգասընը քէնտի քօնթրոլը թանընտա պուլունտուրմագաան իպարէթ տիր։

Ինչէ պու հրատարակաթ՝ գօնկրէսէ իտիլէն միւզաքէրաթ վէ միւնագաշաթա ղաեէթ աղրը պիրէնկ վէրմէ քտէ տիր։ Լաթին ճինանէ մէնսուպ Ամէրիգա հիւքիւմէթլէրի մուրախասալարը՝ արա սրբա Սբանեա հագրնտաքի հիւրմէթ վէ մուհապպէթլէրինի զիքր իթմէքտէն չէքինմէօրլար։

Շիւպհէ կօգ տրր քի, մէղքիր պէհանամա՝ պուլունմագը, իչլրա մուրախասալար՝ տանա գիհատ, ճէմահիրը Միւթթէֆիգանէն հիչ պիր վէճ իլէ հիմաէսի ալթընա կիրմէճի գապալ իթմէսէքլէրինի անլաթմագ իսթէօրլար։ Շու հալտէ, գօնկրէսին պու գապար միւտէթ տէվամ իտէն միւզաքէրաթը՝ հիչ պիր չէճ միւնճէրը օլամատճագ տրր։

Իմտի տրգգաթա չաեան պիր ճիհէթ վար իսէ, օտա գօնկրէսին՝ պէքլէնիլէն նէթիճէսի հուսուլա կէթիրմէսինի հալտէ, պա խուռուա ճէմահիրը Միւթթէֆիգանէն նիւֆուզու իչուն բէք պէօհիւք պիր զարարը մուճիպ օլմասը տրր։ Մէղքիր հիւքիւմէթէն Մանրօէ գահտէսինէ իսթինատէն, ումում Եվրօբալըլարը Ամէրիգատա իթմէքտէ օլտուղլարը եսթօտ իտէճէքլէրի թէշէպպիսատա գարշու կէլտիսի էօթէտէն պէրու մաղիմ տիր։ Վաշինկթօն գապինէսի՝ ումում Եվրօբալըլարը Ամէրիգատա իթմէքտէ օլտուղլարը եսթատ իտէճէքլէրի թէշէպպիսատա գարշու կէլտիսի էօթէտէն պէրու մաղիմ տիր։ Վաշինկթօն գապինէսի՝ ումում Եվրօբալըլարը Ամէրիգատա իթմէքտէ օլտուղլարը եսթատ իտէճէքլէրի թէշէպպիսատա գարշու կէլտիսի էօթէտէն պէրու մաղիմ տիր։ «Ինկիլիզ գապինէսի՝ կէրէք Մ. Զէմպրլէյնին վէ կէրէք Մ. Սալիսպուրիին նօն նութգալրընտա պանս իտիլէն բօլթիգա խաթընը թէրք իթմէկէճէք օլուրսա. սուլչ ճիհէթինի տիւչիւնմէք գապալ օլմամագ. Սուլչ՝ հէր իքի Պոէր ճումհուրիյէթլէրինէ թամ պիր խթիգալիյէթ թէէմին օլունմատրգճա գապալ օլմասագ տրր։ Վէթվաթէրարանը վէ սահր ալթուն մատէնլէրինի հալի արաշիսի Ինկիլիզլէրէ թէրք իթմէք զէմինինտէ սուլչ միւղաքէրաթը գալէ ալընմամաղ։

Մ. Պրոսրիրին պիր նուութրը.— Հարպիյէ նազրը Մ. Պրոսրիք՝ Լանտրատա վագը Սիթի Քարլթօն գլիսպինտէ ուլուն պիր նուութգ իյրատ իթմիշ տիրքի, էն զիհատէ միւճիմմ օլան ֆբգրպալարընը պէր վէճը աթի նագլ իսէրիլ։

«Հիչ պիր մէսէնի հիւքիւմէթ խարիճէ 70000 քիչիսէն ֆազլա ատքէր կէնտէրէմէմիշ տիր։ Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի 6000 միլ մէսաֆէէթ պունուն 3 միլիոնի կէօնտէրմիշ տիր։ Լիպէրալ ֆբրդասընա մէնսուպ օլանլարա ճէվապ վէրիլմէք իսթէնիրսէ հալտ, քիմէ միբրաճաաթ իթմէք լազըմ կէլէճէի պիլինմէօր։ Մ. Քամպլլ Պանէրման՝ Պաղէն պու ֆբրդանընը բէիսի պուլունուր, պաղէն պուլունմագ. լօրտ Ռոզպէրիէէ կէլինճէ՝ չիմահէէ գատար նուութգ իյրատ իթմէք թուրսաթլարընտան իթթինագ իթմիշ տիր։

Մուհարէպէնին տէվամ իթմէսինին պաչլըճա սէպպէլէրինէն պիրի՝ Պոէրլէրէ գարշու հիւսնը մուամէլէ իսթիմէսի տիր։ Զաթէն մուհարէպէ իսէնլէրին ատէտի 10000թ կէչմէօր։ Պլօքհավզ ուսուլընընը թէէսիսի իլէ, Ինկիլիզլէր՝ Պոէրլէրի Թրանսվալատա 14700 միլը միւրապպաթ պէօհիւքլիկինտէ, վէ Օրանժատա 17000 միլը միւրապպաթ վիւսաթընտա արազի իւզէրինէն բիւսիկ իրմէկէ մուվաֆֆագ օլմուչլար տրր։ Պունուն իչիւն տրր քի լօրտ Ֆիչնէրէ էէնիտէն ատքէր կէօնտէրիլէճէք տիր...»

ՐՈՒՍԻԱ.—«Նովօէէ Վրէմիա» կազէթասընընն պէհանաթընա կէօրէ, Ռուսիատա հիմրէթ իսէնլէր իչուն էէնի պիր նրգամմատ թէրթիպ իսիլմիշ տիր։ Իչպու նրգամմատ ատքեատմնեա, մուհաճիրլէր եա Ռուս թասիիյէթինի գապալ իսէճէքլէր, վէ եա քէնտի մասրաֆլարը իլէ էճնէպի մէմլեքէթլէրինէ միւրաճաաթ իսէճէքլէր տիր։

Ռուսիատա գալանլար՝ Ռուս թէպասը կիպի թէլագգը օլունճագլար տրր։ Եէնի թէպասա իլէ էվվալարը 1900ատէն պաչլաեարագ չէնրլէրին խարիճինատ 20 սէնէ սօնրա արազիէէ մալիք օլապիլիրլեր։ Ֆագաթ Ռուս էեալէթլէրինէ պա սէնէ կէչէն մուհաճիրլէր՝ ասլա թէպասատան սաերլամաեուպ, տիկէր մէմալիքէ հիճրէթ իթմէլի տիրլեր։

ՊԱՔՈՒ ՆԷՖԹ ՄԱՏԷՆԼԷՐԻ—Նէֆթ բիացասընտա կէօրիճէնէ պուհրանտան տոլաեը, Պաքու ֆապրիգալարընտա պուլունան ամէլէտէն 12 պին քիչի իչտէն էլ չէքտիրիլմիշ տիր։

ՄՏՄ. ՍԱՐԱ ՊԷՐՆԱՐ իլէ Մ. Սալիս եազընտա Թիֆլիսէ միթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէքլէր տիր։

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գոբը-Դէ-ղ, Նաստոպոյլի անկէ-նը
(Եկեղեցոյ էջեր)

Քանի տարուան փորձառութեան մը միրացած, խիստ գոհացուցիչ պայմաններ կ'ընծայէ իր աղնիւ յաճախորդներուն։ Ի հարկին այցելութիւն կուտայ ուր որ կանչուի։ Կը գործածէ ակռայի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ. կը չինէ արհեստական ընտիր ակռաներ որոնք երբէք չեն զանազանիր բնականներէն. ակռայ կը լեցնէ ոսկիով եւն.։ Գիները միշտ չափաւոր են ամէնքն ալ գոհ կը մնան։

Զրի գործածում (կարօտելոց համար) չորեքշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ։

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

Ամէրիգա վէ Եվրօբա.— Ամանիա կիւմրիկ թարիֆէլէրինին Ամանիա հիւքիւմէթլէրի վէքիլլէրի մէճլիսինճէ թասրիգ օլունտա զը՝ ախիրէն վարիտ օլան թէլէկրաֆնամէլէրտէն պիրինտէ պէկան օլունմըշ իսի։ Պու մէսէլէ՝ կէրէք Ամանիանէն տարիրի բօլթիգասը՝ վէ կէրէք Եվրօբանէն իգթիսատի միւվազէնէսի՝ նօգթան նազարընտան պիրինճի տէրէճէտ միհիմմ մէսէլէլէրէն տիր։

Մէղքիր թարիֆէնին՝ Ամանիանէն տարիրի բօլթիգասընա թէսլիգ ֆոն Պիւլօվ՝ քէնտի բօլթիգասընը իրթիլամ իտէն էքսէրիյէթին պէկասընա զայրէթ իթմէսինէն իլէրի կէլիրօր։

Զիֆթիլիքեաթ սահիպլէրինէն միւրէքքէպ օլուպ, «ակրարիէն» տէհրլէն ֆբրգանընն մուավինէթի՝ «Բայսթակ» մէճլիսինէ էքսէրիյէթին պէկասը նօգթան նազարընտան գաթիյէն էլզէմ տիր։ «Ակրարիէն» ֆբրգասը իսէ, գօթ Ֆոն Պիւլօվը հիմեէ ուսուլընա կէօրէ թանգիմ իթմիշ օլուղու թարիֆէլէրի՝ պիր «հասասը ասղարի» օլմագ իւզրէ գապալ էլզէմիշ տիր։ Վէքիլէր մէճլիսինին մէղքիր թարիֆէլի ատեիչտիրմէքքսիլին գապալ իթմէսի՝ ակրարիէնէլէր իչուն պիր մուվաֆֆագզէյէթ տիր։

Հալպուքի, Բայսթակ մէճլիսինին նէ եարաճաղը հէնուզ մէճնուլ պուլունուօր։ Ասլ միչբիւլաթ՝ թարիֆէլի Բայսթակա թասրիգ իթթիրմէք խուսուսընա տրր։ Զիրա մէղքիր մէճլիս՝ պու թարիֆէլէրին իդթիսատի թէքսէրրինէն պաչգա սիեասի թէքսիրինի տէ թէպգրգ իսէճէք տիր։

Բօլթիգա ալէմի՝ գօթթ Պիւլօվը թարիֆէլէրինի Բայսթակա գապալ իթթիրմէք իչուն, իչրատ իսէճէէի նուութգա պէքլէօր։ Իչպու թարիֆէլէրին գաթիյէն գապալ օլունուպ օլունմամասը՝ Ավսթրիա վէ Իթալիա թիճարէթլէրի նօգթան նազարընտան սօն տէրէճէ էէէմմիէթլի օլանագ տրր։ Պունտան մատտա, իթթիֆագը միսէլլէսին եէնիտէն ագաը խուսուսը վէ պինանէնալէյ՝ Էլրօթանը սիեասի միւվազէնէսի մէսէլէսի՝ էն չօգ պու թարիֆէլէրին ալահազը բէնկէ թապի պուլունանագ տրր։

ԶԻՆ ԱՀՎԱԼԸ.—Զինէ սիլահ խախլընընն մէն ի իլիսի իւզրինէ, Զին հիւքիւմէթի՝ մէղքէթ տանիլինտէ սիլահ եաբրմաաչնա սօն տէրէճէ զայրէթ իթմէեէ պաչլամըշ տրր։ Եանկ Զէ հավալիսինտէքի թէրսանլէրինն քեաֆիկէսի տաիմի սուրէթտէ չալըշմագտա օլտուղը կիպի, Հան-Բէուտաքի ֆապրիգատա տախի 2,000 ամէլէ թարաֆքնտան սահրա թրրը, վէ պինէրճէ մավզէր թիֆէնկի վէ քիլլի մզգտար միհիմմաթ վէ տիւմանսրզ պարութ եարբրմագտա տրր։ Շանկ-Հայ թէրանէսինտէ տախի 2500 ամէլէ՝ սէրի տէեէլի թօրլար իլէ, մավզէր թիֆէնկի վէ տիւմանսրզ պարութ, վէ 12 բուալուզ օպիւս տանէլերի եաբմագլա մէշչուլ տրր։

Զին հիւքիւմէթի՝ սիլահ սաթուն ալմագ իչուն, Էլրօթա սիլահ ֆապրիգալարը վէքիլէրինէն պիր չղը իլէ միւզաքէրաթտա պուլունմագտա տրր։

Զանկ-Թու Թէրանէսինտէ տախի ամէն Ֆռանսիյէթ կէօրիւմէքտէ տիր։

Զին հիւքիւմէթինին տէվլէթլէրէ վէրէճէյի թագմինաթէն քիւլի գրամը Ինկիլիզլէրէ միւսաիտ օլան Եանկ-Զէ վիլայէթլէրինէ թանմիլ իսիլմիշ տիր։

Բէքին իլէ Հան-Բէու արասընտա ուղաթլան չըմէնտֆէր խաթթընն ինչաաթ՝ քէսրէթլէ նիւզուլ իսէն եաղմուրտան հասրլ օլան գարարտա գարշու սիւրաթլէ թէրագգը էլզէմէքտէ տիր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ.— Տիւն՝ լօրտ Ռիչնէրին թէլէկրաֆնամէսինէ կէօրէ, Պոէրլէրին՝ Ռաթ գրթասընընն ճէնուպը զարպի ճիհէթինտէ գուվվէթի պիր մէղքտա պուլունտուգլարընը եաղմրը իսիր։ Էֆրէնճի հոկումէթրին 30ընտա վուգու պուլմըշ օլտուղու հալտէ պու կիւն մէյտանա չը գան պիր հատիսէ՝ պու քէյֆիյէթի լիւզումընտան ֆազլա իսպաթ իթմէէ քիֆայէթ իսէր։ Ֆիլատելֆիա Լիսանտան պիրինճի գունիլ գրանիլ Սանիյէ սընիքը սանիսի թէվճիհ պուլյրուլմուչ տրր։

ԹԵՊԼԻԶԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Գարակիւէվաչ շէհպէնտէրլիրինէ Սօֆիա թիճարէթ շիւպհէսի միւտիրիյէթինինէն միւմֆասլ իզզ. Հաքբզ Թէվֆիգ էֆէնտիէ թէրֆիան Սանիյէ սընիքը սանիսի թէվճիհ պուլյրուլմուչ տրր։

ԹԷՊԼԻԶԱԹ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

Նոյեմբեր 17, 1901

Ֆրանսզը էհամը (3% Français)		100 .80
Ռէժի	(Tab. Turcs)	297
Գօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	24 .07
Շըմէնտրֆէր	(Lots Turcs)	101 .
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	519
Թրանսվալ	(Transvaal)	76 .

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի մէճլիսը իտարէսի ազասընտան իզզ. Հաքբզ Թէվֆիգ էֆէնտիէ թէրֆիան Սանիյէ սընիքը սանիսի թէվճիհ պուլյրուլմուչ տրր։

ՄԻԻԹԷՆԷՎՎԻԱ

ՍՈՒՍԸԶ ԵԱՇԱԵԱՆ ՀԱՅՎԱՆԼԱՐ.— Բարիսատ թապիի թէտգզգաթատան պահիս օլարագ նէչր իտիլէն «Ենթիր» կազէթասընտա օգունտուղը իւզրէ, պազը հայվանլար սէնէլէրէտ միւտաէթ ասլա սու իչմէքսիզին եաչաեապիլմէքտէ իմիշլեր։

Լոնտրատա հայվանաթ պաղչէսինտէ պուլունան բաբաղանլարատան պիրի՝ 52 սէնէ միթէմատիյէն սու իչմէքսիզին եաչամըշ տրր։ Եէնէ պու պաղչէտէ թէճրիպպէ իչուն, սուսրզ պիր մահալէ պրրագըմրշ օլան իքի պէօհիւք եբլան՝ 4 սէնէ գատար սու իչմէքսիզին եաչատրգլարը կիպի, Աֆրիգա չէօլլէրինտէ ասլա սու պուլունմաման եէրլէրտէ տախի պիր խայը եբլանլար սուսուզ եաչամագտա տրրլար։

ԷՆ ՊԷՕԵԼԻԷ ՔԷԼԷՊԷԿ.— Իւչ սէնէտէն պէրի ճէնուպի Ամէրիգատա թարիխը թապիի նօգթան նազարընտան միհիմմ թէտգզգաթի իճրասը իլէ իչթիզալ իտէն մէչնուր մուալիմ Ֆուչէյ՝ ախիրէն Եվրօբատա ավելէթ էյլէմիշ տիր։

Մուամիլէյլին Ամէրիգատաքի թէտգզգաթը նէթիճէսինէ տարը նէչր էյլէտիկի բարօրտա, տիւնանդն էն պէօեիւք քէլէպէեի՝ վասաթի Ամէրիգատա պուլունուպ, պու հայվանըն գանատլարը աչըլարը զէման, պիր ուճատան տիկէր ուճունա գատար օլան ուլուելուզը՝ 18 բուսա պալիզ օլմագտա տրմշ։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱՏԱ ՍԳՕՆԹՕ.—Ինկիլթէրա պանգասը ըսգանթօսունը եիւզտէ 4է չըգարմըշ տրր։

ՈՒՐԱԼՏԱ ՏԷՕԲՄԷ.— Մատէնտիլէրին վէրտիկի մալիւմաթա նազարէն, կէչէն 1900 սէնէսի օգոստօսունտա, տէօքմէ հասրլասը՝ 3,444,518 բուտ իքէն, պու սէնէ զարգինտա 3.685,264 բուտա վասրլ օլմըշ տրր։

ՐՈՒՍԻԱՏԱ ՄԱՏԷՆ ԲԷՕՄԻԻՐԻ.— 1900 սէնէսի զարգինտա Ռուսիատա չրգարբլան մատէն քէօմիւրի՝ 9,852 միլիոն բուտ օլուպ, 691,5 միլիոն բուտը Տօնէէ օճագլարընտան, 250,7 միլիոն բուտը Լէհիսթանտա վէ 22,3 միլիոն բուտը Ուրալ, 16,7 միլիոն բուտը Մօսգուա վէ 3,9 միլիոն բուտը տախի Գաֆգասիատա վագը օճագլարատան չըգարբլմըշ տրր։

1899 սէնէսի հասրլասը՝ թախմինէն 855 միլիոն բուտ օլտուղունտան, 1900 սէնէսի զարգինտա թախմինէն 130 միլիոն բուտ ֆազլա տրր։

ԻՐԱՆԸՆ ԹԻՃԱՐԷԹԻ.— Կէչէն մարտըն 21ինէ իսիթամ պուլմուշ օլան սէնէի բիւսամիյէ զարգինտա, Իրանըն խարիճի թիճարէթի՝ 8 միլիոն լիրաեա պալիզ օլմուշ իսէ տէ, իչպու մըգտարտա 600 պին լիրա բատտախինտէ պուլունան ինճու թիճարէթի իլէ, հէնուզ կիւմրիւկ մուամէլէթը իճրա օլունմամըշ օլան Պէլուճիսթան վէ Քիւրտիսթան հուտուտլարը թիճարէթի տախիլ տէեիլ տրր։

Իչպու 8 միլիոնըն եիւզտէ 56ը Ռուսիա, եիւզտէ 24ի Ինկիլթէրա վէ եիւզտէ 6ը Մէմլիքէթ Շահանէ, եիւզտէ 5 պուչուղը Ֆրանսա, եիւզտէ 5ի Զին վէ Ճաբօնիա, եիւզտէ 2 պուչուղը Ավսթրիա, եիւզտէ 1 պուչուղը Ամանիա վէ եիւզտէ 2 պուչուղը սաիր մէմլէքէթլէրէ վուգու պուլմուշ տրր։

ՏԱԼԽԻԼԻՅԵԼ

ԲՕՍԹԱ ՄԷԷՄՈՒՐԼԱՐԸ.— Եալընզ պիր չախաբ քէֆիլ վէրէն բօսթա վէ թէլէկրաֆ մէմուրլարընընն, միւթէսէլիլ քէֆալէթ ուսուլունա թապի թութուլմասը իչուն բօսթա նէզարէթինէճ միւզաքէրէ ճէրեեան իթմէքտէ տիր։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ ՀԸՄԷՆՏՔԷՐԻՆԷ գալպ օլունան պազը էմլաքէն սահիպլէրի նէզարէթը ախտէսինէ միւրաճաաթլա, պէտէլ թալեպ իթմիշլեր իսէ տէ, միւրաճաաթլարը իշլիտիլմէմիշ տիր։

ԻԶՄԻՐ ԿԻՒՄՐԻՒԿԻ.— Իզմիր էճնեպի էմմէա կիւմրիւկի անպար պաղմէմուրը Ամէռտ էֆէնտիին սապգմէմուրատան ալվրէն ալարը 20, վէ քէնտի մէմուրլիյէթի զէմանընտան 3 քի ճէմէն 23 գալէմ էշեանընն անպարատա մէվճուտ օլմասընը՝ վէ պազը եօլսուզլուգլարը կէօրիւտիրի ճէհէթլէ, մուամիլէյ՝ մէէմուրլիյէթինտէն ալ իտիլմիշ, վէ զաիպ օլան էշեա զրյմէթինին քէնտիսինտէն վէ եա քէֆիլինտէն թանսիլի իլէ նէթիճէսինին պիտիրիլմէսի՝ բիւսուսմաթ էմանէթինտէն Իզմիր բիւսուսմաթ նէզարէթի վէքալէթինէ էմր պույրուլմուշ տրր։

ԱՄՔԷՐԻ ԻՆՇԱԱԹ ՃԷՏՎԷԼԻ.— Օրտուլարատա պուլունան զըշլալար իլէ խասթախանէլերին վէ պու կիպի մահալլէրին կէտէք ենիսէն ինչասը՝ վէ կէտէք թամիրաթը իչուն, թէտարիք օլունան չէշլերին մըգտարընը պիր պագրչատա կէօսթէրիր պիրէր զըթա ճէտվէլին հէր այ նիհաեէթինտէ մունթազմէն կէօնտէրիլմէսի իչուն, Պապր Սէրասքէրիանէն լազըմ կէլէնլէրէ էմր էտիլմիշ տիր։

ՊԻՐ ԳՈՒԲՏԱՆԸՆ ՏԱԼԿԸՆԼԸՂԸ.— Շիրքէթը Խայրիյէէնին 32 նիմէրօլը վաօրընընն գաբուտանը էֆ.՝ քէօրիւռէն էվվէլքի կիւն սաաթ 9 բօսթասընը իճրա իթմէք իւզրէ, գումանատա մէվզրնինէ չըգար։ Վէրտիկի էմր իւրինէ չարխլար տէօնմէէէ պաչլար։ Ֆագաթ վաբօր եանաչմըշ օլտուղը եէրատէն պիր տիւրլիւ այրըլմագ։ Գաբուտան էֆ. (չօգ չէյ... պիզիմ վաբօր նէմէ հիւրիմէօր) տէէէ զըզար, Մաքինաեա (ֆուլիսթիթ) էմրինի վէրիր։ Զարխլարըն բաթթաթլարը զիհատէէշիր. լաթին 32 նիմէրօլու եիհէ եէրինտէ բանամ։

Մէկէր վաբօր չիմասընընն պիրի իսկէէնէ պաղը իմ, վէ պունա նէ գաբուտան էֆ. նէ ատ տիկէր մէէլար տրգգաթ իթմէմիշ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ՎԷ ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՇԱՐԴԻ.— Բրէնս Ֆէրտինանտ հազրէթլէրինին մախտումը բրէնս Ֆորիս իլէ գարտաչլարը պու այրն նիհաեէթինտէ Վարնատան Սօֆիաեա կէէրէք զըզը Սօֆիատա կէչիրէճէքլէր տիր։

—«Միր» կազէթասընընն պէհանընա կէօրէ, Պուլկարիսթան էմարէթինէ ագէ իգրազ իսէճէք օլան պանգալարտա «Լանտրը Պանգ» տախի աչիկ տիր։ Մէղքիր պանգա՝ պու խթիգրազ մուամէլաթընա պիր սէպպատէն տօլաեը իշթիրաք իթմէք խթէտէօր։

Պազը Պուլկար կազէթալարը՝ ագատիտիրի վէ պիլճիմէվէ չարթլարը գապալ օլունտուղը չիւպհէսիզ օլան պու կարիպ խթիգրազին մուգավէէնամէսի իլան իտիլմէզսէ պիլէ, պարի միւզաքէրաթին հանկը պանգալարլա իճրա օլունտուղընը, վէ հանկը պանգալարընն էմարէթէ նէ կիպի չարթլար թէէլիֆ էթտիրինի անլամագ էսթէէօրլար։

—Պուլկարիսթանտա չիմտիրէ գատար պէլտիրէլէ իտարէլէրինէ վէ սանճագ տաիմի գօմիսիօնլարընտա պուալունան քիսթիպլէր վէ մէէմուրլար թէգաբտա մասրը ատագ հագգընտա նաիլ օլմամըշլար տրր։

— Սօֆիատա պիր Սբրպ գօնսօլօսխանէսի ինչա իտիլմէք իւզրէ, Սբրպիսթան Սգուբլինա մէճլիսի՝ 68,5000 ֆրանգ թախսիս իթմիշ տիր։

ՖԼՕՐԻՆԱ գազասընընն Սարտօվիչ գարեէսինտէ Պուլկարյարա մախասուս պիր քիլիսանընն եէնիտէն եաբրլմասը՝ չուրտի տէվլէթճէ մունասիպ կէօրիւլէրէք, մազպաթասը՝ մագամը Սատ։ բէթուզմաեա թագտիմ օլունմուշ տրր։

ՐԱՏՕՎՈՒՆ պաստիրէ գարեէսինտէքի ռում քիլիսասընընն Թամիրինէ ռուսսաթ վէրիլմէսի՝ չուրտի տէվլէթճէ մունասիպ կէօրիւմիշ տրր։

ՏԷՆԻԶ գաչագճըլըզընընն էօնիւնի ալմագ իչուն, պու քէրրէ տախի Իզմիր զբելբրընտա տալաչմագ իւզրէ, բիւսուսմաթ էմանէթինճէ Թրապզոնտան տէօրտէր չիֆթէ սանտալարատան սէֆքէզ զբթա ճէլպ իտիլէրէք մանէլլինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

ԱՅՏՏՐՆ վիլաեէթի տաիրլինտէ օլուպ, չիֆալը պուլունտուղը թէճրիպպէ իտիլմիշ օլան խարապ ըլըճանընն թասմիրի հագգընտա մանէլլինէ թէպլիղաթ իճրա իտիլմիշ տիր։

ԶԱԹԸ սամիի Սատարէֆէքէնանի՝ ումում վիլաեաթը չանանէ վալիլէրինէ վէ էեալաթը միւմթազէեէ վէ Սալթա-

ՄԱՐԻՆԳՈՅԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ. — Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն նախագահ Մաքքինլիի դեռ չի հրապարակուած գրութիւնը, որ ուղարկուած է Կոնգրեսի անդամներուն, ամբողջ երկրի ուշադրութիւնը գրաւեցի։ Գրութիւնը կը սկսի ասելով, թէ Միացեալ Նահանգներ ամենաբարեկամական դիրքի մէջ գտնուեցան բոլոր ազգերուն հետ։ Ամերիկան ոչ մի ազգի հետ թշնամանքի մէջ չի գտնուիր։ Ամերիկան ոչ ոքի հետ պատերազմ չունի։ Ամերիկան ոչ ոքի հետ դաշինք չունի։ Ամերիկան ոչ ոքի հետ դաշինքի մասին չի մտածեր

նաթը Օսմանիյե սէֆիրլերիւնէ վէ զայրը միւլեազ սանճագլար միւթէսարրֆ-ԱՀԼարընա վէ սարը իճապ իսէնլէրէ, մէնտէսը ճէլիլը Սատարէթուզմանըն էօնտէի իսթիհալը ալիլերիւնէ թէֆվիզ վէ ինան պույրուլտուղունը իչար պուեուրմուչ տբր։

ՏԻՒՆ ՍԱՊԱՀԷՐԻ ՀԱՐԻՒ.— Տիւն սապահ էտիրնէ Գարուսունտա Սալմա թամրուգտա Քէմանքէշ Գարա Մուսթաֆա Բաշտաա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ, թէրզի Նիքինին խանէնէսինին իւսթ գաթճտաքի պագըր մանկալտան սըշրանան ԳԸՂԸՒՇՄԱՆ հարիգ զուհուր իտէրէք, էթրաֆա սի բաեէթլէ, տէօրթ պապ խանէ վէ պէշ պապ տիւքքան եանտըղը հալտէ պասարրըմըշ տբր։ ԱԹԷՇԻՆ զուհուր իթտիեի խանէ՝ Նաթիճալ սիկուրթա գումբանիաը թարաֆընտան 130 ինկ. ուրասընա սիկուրթա իտիլմիշ իտի։

ԹԷՊՐԻՔ

Էօհտէի վալէալարընա բիւթպէի պալէա թէվճիհ պույրուլտուղը՝ տիւնքի նիւսխէմիզին թէվճիհաթ գըմընտա տէրճը սիթունը մէֆխէրէթ գըլընան ղըրատթ հէյլէթը ֆէնիկիէսի բէխսի սթուֆէթլու երամ էֆ. հազրէթլերի՝ աստրգան պէնտէկանը Տէվլէթը Ալիյեէնէ վէ էնլիյէթ վէ տիրաեէթիյէ թէմէյիւզ իթմիշ էճիլէի ըրճալտան պուլունտուգլարընտան, չու մաղհրիյեթը ալիյեէլերինէ տօլաեը, զաթը ալիլերինի թէպրիքէ միւսարատթ էյլէրիւ։

ՊՈՒ սապահ էմին էօնիւնտէ սաթըլան սէպզինին Շէհր Էմանէթը ճէմիէսինէն մաթպասմըզա թէպլիղ օլունան ֆիյատթ ճէտվէլի.

Ճը- էլթ	ոսէա	ֆէյսէ	ղշ	ֆր
Պարպունիա	——	1	1	15
Եէչիլ ամբ պիպէր	——	1	1	
Եէչիլ թօքարլագ պիպէր	——	1	1	10
Զալը ֆասուլիասը	——	1	1	35
Լահանա	——	1	—	16
Սպանանագ	——	1	—	16
Այիչէ գասրն ֆասուլիա	——	1	1	
Գըրմզը սօմաթէս	——	1	1	10
Եէչիլ »	——	1	1	10
Սագըլ գապաղը	——	1	1	20
Բէբէվիզ		1		14
Հավուճ		1	1	10
Բրասա		1		12
Շալկամ		1		15
Պաշ բաթլիճանը	100		20	
Օրթա »	100		15	
Թօքաճ »	100		09	—

Պալէատէքի ֆիւեաթտան զիւատէ սաթան օլուր իսկ օ միսիլլու հագգընտա մուամէլէի ճէղաիեի իհրա օլունմագ իւզրէ Շէհր Էմանէթինէ վէ տաբրէի պէլէտիեէ միւտիր վէ մէվզը միւֆէթթիշլերինէ միւրաճաաթէ պէտան օլունմասը իհթիար օլունուր։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ՕՍՄ. ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐԸ

Հինգ հատը

Վերջին գին 20 ղրշ.

«Մէճէլլէ» կամ Օսմ. Բաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը —Թուրքերէն բնագրին հայատառ արտասանութեան հետ դէմ առ դէմ— հինգ հատորէ կը բաղկանայ, որոնց իւրաքանչիւրը կը ծախուէր ցարդ 10 ղշ.ի։

Հրատարակիչը, այն օգտակար օրինագիրքը մերայնոց մէջ ընդհանրացնելու նպատակաւ, այս անգամ 60% զեղչած է գինը, և 50 ղշ.էն 20 ղշ.ի իջեցուցած է, այն է իւրաքանչիւր հատորը 4 ղշ. միայն։ Առաջին հատորը զատ չի ծախուիր. միւս հատորները կը ծախուին։

Հինգ հատորին գին 20 թահեկան անգլղ

Միակ կեդրոնատեղին

Զագմագճըլար Եօղունը, աղբիւրին կարգը, կաղմարար Արշակ Մանուկեանի կաղմատունը։ 5 ղշ.ի տարբերութեամբ, 5 հատորը ի միասին կիսակաշի գեղակազմ և ամրակազմ 25 ղրշ.։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ

Հատոր Բ.— Տեր Ա.

Կը պարունակէ. — Դասընթացք Առեւտրական և Ճարտարարուեստական Օրէնսգիտութեան. — Տոմարակալութիւն (Օժանդակ տեղեկութիւններ և Օրհաշիւ). — Իրմիտի, Գոնեայի, Էնկիւրիի գործերը (Գործաշնութեան պատկերով). — Թուրքիոյ մեռաքը։

⁂ Առեւտրական եւ Տնտեսական ընդարձակ Աչխարհագրութիւն Օսմ. Կայսրութեան (Վարչական դրութիւն և կաղմակերպութիւն քաղաքային դատարանաց. — Թուրքիոյ նահանգներն իրենց գաւառներով և գաւառակներով)։

⁂ Աւէթարանոն Բառարանի շարունակութիւնը՝ Գ. տետրէն։

Գին 12 տետրի 12 ղրշ. կանխիկի համար 15% զեղչով և թղթատարի համար 3 ղրշ. յաւելուածով։

Հասցէ.— ՍԻՄՈՆ ԶԵՕՄԼԷԲՃԵԱՆ, Իզմիտ Օթէլ, թիւ 21, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը երէկ, ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի, Բ. Դուռը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Մեծ. Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի։

Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպս. Զամչեան եւս, երէկ առտու Բարձր. Սայիտ փաշայի ապարանքը երթալով, շնորհաւորեց Ն. Բարձրութեան պաշտօնը

—Էրզրումի երկրաշարժէն վնասուած ազգայիններու ի նպաստ մասնախումբը երէկ հանգանակութեան չէ շրջագայած։

—Սմուսնութիւնները եկեղեցւոյ մէջ կատարուելու մասին պատր. կոնդակին համաձայն, երէկ Գուղկունճուղի եկեղեցւոյն մէջ՝ մէկ, Մայր-եկեղեցւոյ մէջ, ցորեկին՝ երկու, գիշերուան ժամը 8ին՝ մէկ, իսկ Եէնի Գափուի եկեղեցւոյն մէջ՝ մէկ պսակադրութեան հանդէսներ կատարուեր են։ Կ'երեւայ թէ Բերա՝ իր ամէն պարագայի մէջ վայելած բացառիկ դիրքին պատճառով, հարսնիքներն ալ զերծ պիտի մնան թերեւս եկեղեցւոյ մէջ պսակուելու հարկէն։

—Գրիգոր Զանչեանցի տապանաքարը կանգնելու ձեռնարկուեր է Կոլկասի մէջ։ Տապանաքարին յատակագիծը պատրաստուեր է արդէն՝ Հռոմի արձանագործութեան ուսանողներէն Պ. Մ. Միքայէլեանցի կողմէ, որ յառաջիկայ տարի հետն առնելով տապանաքարին կաղապարը, պիտի տանի Կոլկաս։

—Գահիրէի Ազգատասիրաց մարմինը իր կանոնագիրը հրատարակեր է վերջերս, որմէ կը հասկցուի թէ յիշեալ մարմինը հաստատուեր է 1899ին և այս տարի ալ տեղւոյն ազգ. առաջնորդարանէն վաւերացուեր է։ Իր նպատակն է խնամել գաւառացի երկսեռ անոք տղաքներ առանց դասանանքի խորութեան։ Երկու տարի վերջը երբ պահեստի դրամէն առնը-ւազն 10 ոսկոյ տարեկան ծախքը հոգալու բաւող հասոյթ մը գոյանայ՝ պիտի հիմնուի որբանոց-դպրոցը, իր մանաճիւղերովը մէկտեղ։ Խնամակալութեան անդամները երկու սեռէ են միանգամայն, բայց կիները միայն նուիրատուութեան կը մասնակցին, իսկ մամակալութեան անօրինութիւններուն մէջ ձայն չունենալով։ Իր հասոյթին իբր աղբիւր ունի ի մէջ այլոց նպաստներ և նուէրներ։

— Խարբերդի պատր. Փոխանորդը խնդրած է Ազգ. Կեդր. Վարչութենէն, որպէս զի Սրմաչի նորընծաներէն Գր. Վ. Պալաքեան իրեն իբրեւ օգնական Խարբերդ ղրկուի։ Գրիգոր Վ. արդէն իսկ տրամադիր է մեկնելու՝ եթէ Կրօն. Ժողովը համաձայնութիւն յայտնէ։

—Սմսիոյ Առաջնորդ Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեանի յանձնարարականով Թոգատցի 19 տարեկան պատանի մը մինչեւ Իզմիր եկած էր Սրմաչի գրրեվանքը ընդունուելու համար։ Իզմիրի Տ. Ոսկի քահանայ յիշեալ ազուն նպատակը և վիճակը նամակով մը ներկայացնելով դպրեվանքի խնամակալութեան, խնդրած էր որպէս զի յիշեալը յետ քննութեան արտօնուի կուսակրօն եկեղեցականութեան համար դպրեվանք մտնելու։ Բայց նկատելով որ այս տարի նոր դասարան չէ կազմուած, և մէկ հոգիի համար կարելի չէ նոր դասարան բանալ, խնդրագիրը մերժուեցաւ։

— Կարապետ Ճիվէլէկեան անուն անձի մը, որ թէեւ հռոմէադաւան այլ սակայն կալուածական վկայագիր ստանալու համար ինքզինքը թէ՝ Գումգափուի Թաղական խորհրդոյ և թէ՝ Պատրիարքարանի մէջ հայլուսաւորական ներկայացուցած էր կեղծ վկայութեամբ, ի վերջոյ խարդախութիւնը երեւան ելած ըլլալով, ազդարարուեցաւ իրեն իր պատկանած տեղը դիմում ընել։

—Տիարպէքիրի որբանոցին որբերը գեղեցիկ գորգ մը պատրաստելով ղրկեր են իրենց նորընտիր առաջն. Տեղապահ Եղեկիէլ Ծ. Վ.ին, որ այսօրուան Նպատից Ճանձնաժողովին պիտի ներկայացնէ զայն, իբր Տիարպէքիրի որբանոցին մէկ արհեստագիտական արդիւնքը։ Բուրդէ գորգին վրայ քանուած է շատ մը թռչուններու նկարներու մէջ տեղ «Ազգ. որբանոց Տիարպէքիրի» գիրը։

—Պ. Կ. Եղեանց անդամ կարգուեր է այն յանձնաժողովին՝ որ պաշտօն ունի Ռուսիոյ համալսարաններուն մէջ բարեգործութիւններ մտցնելու խնդիրը քննելու։

— Էնկիւրիի առաջն. տեղապահ Պետրոս Վ. Ներկարարեան, որ վերջերս իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար Ատաբազար կը գտնուէր, Արմաշ այցելեր և դպրեվանքի նախկին երաժշտապետ Յակոբ աղա Այվազեանը հետը մէկտեղ Էնկիւրի տարեր է՝ իբր դպրապետ տեղւոյն եկեղեցիներուն։ Նոյնպէս Խասգիւղի Տ. Խորէն քահանան կարգադրութեան մը համաձայն Էնկիւրի պիտի մեկնի։

—Վանան Վ. Տէր Մինասեան մասնաւոր նամակով մը կըսէ թէ, առանց իր գիտութեան օլայցոյց մը տպուած է իր անուամբ և Պաղտատլեան գրատան մէջ կը ծախուի, ի վնաս Հիւանդանոցի օրացոյցին։ Վանան Վ. կը մերժէ ամէն պատասխանատուութիւն և կը յաւելու թէ չի զիջանիր այս կարգի ստոր մրցումով մը Հիւանդանոցի պատրաստարեալներու հացը խլելու անոնց ձեռքէն։

— Կարնոյ երկրաշարժէն վնասուած Ազգ. կալուածներու նորոգութեան ի նպաստ, հանգանակութեան յանձնաժողովը հետեւեալ նպաստները ստացած է ի մէջ այլոց. Դանիել էֆ. Հանէեան 50 ոսկի և յանձնախումբի միւս անդամները տասնական ոսկի։ Պարտիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, և Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան 50ական։ Մկրտիչ և Վանան էֆ.ք Եսայեան 40 ոսկի, Համբարձում էֆ. Սթանպօլլուեան 40 ոսկի, Թօքալեան եղբարք 30 ոսկի տուած են Յանձնաժողովոյ և 20 ոսկի ալ Զաւէն Վ.ի հեռագրած են։ Տիրան պէյ Կիւմիւշկէրան և Արշակ էֆ. Գարակէօզեան 15ական ոսկի։ Արշակ էֆ.ի պատմայի վաճառատունէն 1 ոսկի։ Շամանճեան Գրիգոր խան 20, Եդուարդ Գարակէօզեան էֆ. 5 ոսկի. Սարա էֆ. Պէնճեպարտ 15 ոսկի։ Էպէ օղլու, Կրօնիկ էֆ. Փափազեան, Թոգատլեան Տիգրան էֆ. 10ական ոսկի։ Ռշլեան 5 ոսկի, Յովհաննէս էֆ. Պոյաճեան 3 ոսկի։ Այս դրամները ղրկուած են Կարին։

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ կանխապէս ուրիշ թերթերու մէջ չատ մը սխալ տեղեկութիւններ տրուեցան նը-պաստատուներու անուան և նպաստի քանակի մասին։ Հանգանակութեան մասնակցողներու մէջ մարդ ալ եղած է որ իր տունի փայտի և ածուխի դրամը յանձնաժողովին յանձնած է իր կարողութենէն վեր օժանդակութիւն ունենալու գովելի նախանձախնդրութեամբ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մեծ. Խաչիկ էֆ. Ա. Շահապեանի ընդ Ազն. Օր. Վիրգինէ Յարութիւնեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազն. Տէր և Տիկին Դ. Թիւրապեան։

—Ի Պրուսա մնաքսի վաճառական հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Թաշճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ Օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Ազն. Անտոն էֆ. Մարաշլեան։

—Հանգուցեալ Դէորգ էֆ. Մուրատեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Բարսեղ էֆ. Ղ. Մանուկեան և եղբարք 216, Մ. և Դ. էֆ. Ազնաւորեան եղբարք 105։

* * *

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

Գին 40 ֆրոյ

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրացոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրապարակեցեալ ժամերգութեանց մասը՝ սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունակէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց «պատշաճ»ները աւելի ճոխացած են, օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խրատ մը գրուած է ընդհանուր կէտերուն վրայ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցականաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերացեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ դրուած կնիքին, ուր գրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Գրքի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902։»

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայիններն պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ և նպաստել ազգին տան մէջ խնամուած հազարէ աւելի պատսպարեալներու։ (Մնայ)

ԿԱՐՆՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի

Երկրաշարժի առաջին սաստիկ ցնցումը տեղի ունեցաւ ուրբաթ (հոկտ. 26) առաւօտեան ժամը մէկը հինգ անցած. քառասուն վայրկեան վերջը ուրիշ մը, իսկ մէկուկէսը հինգ անցած ամենասաստիկ ցնցումը որ քաղաքը փլատակներով ծածկեց։ Փոչիի ահագին ամպը որ կը գոյանար փլուզումներէ վերջ, ժողովուրդին իրաբանցումը աւելի ցնորական ըրաւ։ Աւերակներու տակ քառասուն հոգինոց դիակները թաղուած են գրեթէ։ Նոր կուսակալ Նազըմ պէյ իր հետ ունենալով ոստիկան զինուորներու հրամանատարը և ոստիկանապետը, անմիջապէս փողոցները չրջիլ սկսաւ ժողովուրդը թէ խօսքով և թէ անմիջական օգնութեանց մասակարարութեամբ քաջալերելով, Տ. Զաւէն հայրն ալ իր կարգին կը շրջէր առաջնորդարանի պաշտօնեաներուն հետ միասին և հարկ եղած միջոցները կը անօրինէր։ Ժողովուրդը քաղաքէն դուրս պարտէզներու մէջ տեղաւորուեցաւ բացօթեայ ցուրտին և ձիւնին ենթակայ։ Զերմաչափը զէրօյին 10-12 աստիճան վար է, իսկ եթէ ձիւնը դադրի 25-30 աստիճան վար կ'իջնէ։

Ոստիկանական պահակախումբեր կարգուեցան՝ բնակիչներու կողմէ լքեալ տուներու պահպանութեան համար։ Կուսակալի օգնականին նախագահութեան տակ յանձնախումբ մը կազմուած է տաղաւարներ շինելու, իսկ դատաւորին նախագահութեան տակ ուրիշ մասնախումբ մըն ալ կազմուեցաւ նպաստ հաւաքելու համար։ Նոյնպէս Տ. Զաւէն վրդ., Հայ-Հռոմէական կանոներու առաջնորդը և յոյն քահանաներ նպաստընկալ մասնախումբեր կարգեցին։ Կը վախցուի որ մանկանց մէջ կարմրախտը մեծ կոտորած ընէ։ Արդէն այս մէկ քանի օրուան մէջ մանուկներ եղան, հիւանդները կառավարական բժիշկներու խնամքը կը վայելեն և ձրի դեղ ալ կը մատակարարեն թէեւ, սակայն Կարնոյ Դաշի կծու և սաստիկ ցուրտը մէկ կողմէ, խոնաւութեան թացը միւս կողմէ սաստիկ կը նեղեն անպատսպար ժողովուրդը։ Դերջանի, Ըլըճայի, Խնուսի և Բղնի մէջ ալ երկրաշարժը քիչ չատ վնասներ յառաջ բերած է։ Ճաթած պատերը պիտի փըլլան որոց առջեւ այժմէն տախտակներ քաշուած են։

Հայ-Հռոմէականաց եկեղեցին վնասած է, իսկ մեր Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին և տաճարը մեծապէս վնասուած են։ Երբ խորհուի թէ մեր եկեղեցին 1½-Ջ կանգուն սրբատաշ քարերէ լայն պատեր ունենալով այսքան վնասուած է՝ Կարնոյ երկրաշարժի սաստկութեան վրայ դաղափար մը կրնայ կազմուիլ։ Արծրունեաց վարժարանը, Նոր վարժարանը և Սանասարեան վարժարանը սաստիկ վնասուած են։ Եկեղեցին միայն 2000 ոսկւոյ կը կարօտի նորոգուելու համար։ Կեդրոնական դըմբէթը կոր գծերով խաչաձեւ վերէն վար ճեղքուած է։ Արեւելեան ճարտարապետութեան այս գեղեցիկ և հսկայ արտադրութեան՝ որ Կարնեցւոց պարծանքը եղած էր, վնասուիլը շատ ցաւ կը պատճառէ ժողովրդեան։ Կացութիւնը ընդհանրապէս շատ արգահատելի է։

Կարին, 27 հոկտ. Զ. Պ.

ԳՐԱՍԵՐՆԵՐՈՒՆ

Պիտին Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Կը շարունակէ ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի ժամանութեամբ և կատարել գիրքի և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Զմեռան եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա-գրական հաւաքածոներ, ամէն թուականներու Արեւելք, 1887-96, Օրաթերթի 1892-96 և նոր։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցեր և ազօթագիրքեր և կազմերու այլազանութեամբ,

Գրատունս մասնաւորապէս կը զբաղի նամակագրոյցներու տեւեւտուով և կը գտնայնէ իրեն ուղղուած ըլլալ հարցումներուն եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. բուլ) ղրկուած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐՔԵՐ բոլորայի նամակագրոյցներու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնասօրէն կը գնահատուի։

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 50 աղբիւրին դէմ, 20—1

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանդէ՝ Գատը գիւղ, եկեղեցիին դիմացը Զաւուքճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաև բժանորդագրուիլ փափաքողները։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ԹԵՒԹՈՆԻԱՅԻ ՆՈՒԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Անցեալ շաբաթ գիշեր (3/16 նոյեմ.) տեղի ունեցաւ Թեւթոնիայի սրահին մէջ՝ ջուրթակահար Պ. Հանս Լանկէի նուագահանդէսը մասնակցութեամբ իր հօր դաշնակահար Պ. Բօլ Լանկէի և թաւ ջուրթակահար Պ. Բիչարտ Էլինկերի։ Էտ. Կրիկէ՝ Սօնատ մը, Սէպ. Պախ՝ Շաքոն մը, Զայքովսքիէ դրիօ մը, Հէնրի Վիօթանէ Բըվըրի մը և Օթքար Սէվզիէք՝ փանթէզի մը կը կազմէին յայտագիրը որուն երկրորդը Պ. Հանս Լանկէ միայնակ, իսկ երրորդը մասնակցութեամբ իր հօր և Պ. Էլինկերի տեղի ունեցան, մնացեալները հայր ու զաւակ դաշնակով ու ջուրթակով։

Պ. Հանս Լանկէ, հակառակ իր հազիւ 18 տարեկան դեռատի հասակին, ցոյց տուաւ այնպիսի յաջողութիւն մը որ իրաւամբ մարդուս զգացնել կուտայ թէ անոր վերապահուած է ապագայ մը՝ որ ճշմարիտ տաղանդներունն է միայն։

Ամբողջ կէս ժամ միայնակ ջուրթակի վրայ ածել Պախի Շաքոնը անթերի կերպով, և առանց նօթայի, գոց, ասիկա իր աշխատութեանց հետ կը պարտէր աւելի իր ինքնածին յատկութիւններուն որոնք դէպի երաժշտութիւն կը ձգտեցնէին զինքը։ Նոյնպէս առանց նօթայի ածեց յայտագրին վերջի երկու կտորները որոնցմէ Հէնրի Վիէօթանի «մտախոհութեան» մէջ իր թեթեւ ճիպտի յաջողութիւնը կատարելագոյնն էր իր կարողութեանց։

Պ. Հանս Լանկէ Բրակայի քօնսերվատուարի մէջ կատարելագործած է իր ուսումը և այս նուագահանդէսին մէջ իր ուսուցչին Օթթքար Սէվզիքի «քմոյշ»ով գոգցես երախտագէտ շնորհակալութիւն մը կը մատուցանէր անոր հասցէին։

Պ. Բօլ Լանկէ, իր հայրը, արդէն ծանօթ է Պոլսոյ երաժշտասէր դասուն իբր կարող դաշնակահար մը, և այս օր իր տղան է որ՝ հօրը դերքը կը գրաւէ։

* * *

Զմեռնամուտի երաժշտական երեկոյթներուն այս մէկ սկզբնաւորութեան վրայ խօսելու առթիւ, կ'ուզեմ վերջաբան մը հանել սակայն. տեսնելով այս երեկոյթին եւրոպական բաղմութեան մէջ քանի մը Հայ միայն, կը բերուիմ հարցնելու թէ գեղարուեստասէրի բաբբերը չատ հեռո՞ւ են արդեւօք մեր մէջ ալ մուտ գտնելէ վերջապէս. և օտար սրահներու մէջ ծափահարուած այդ օտար առթիմները ի՞նչ աղէկ պիտի ըլլար որ մերոնցմէ ըլլային, գոնէ մեր մէջ, ուր գեղարուեստական երեւոյթները այնքան քիչ կը պատահին. ո՞ւր են մեր արուեստագէտները. տարին անգամ մը Հիւանդանոցի նուագահանդէ՞սը միայն։

Պ. Գ. Զ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ, 17 Նոյեմբեր.— Սուլտան մէյլ իթմէք ֆիբրի Ինկիլիթերայէն հէր թարաֆընտա չօղալմըշ վէ թէհամմիւմ իթմիշ տիր։

—Ճէնուսպի Աֆրիգա ալթուն մաւնէլերինէն հոկտեմբեր զարֆընտա 33,393 օնս մըզտարը ալթուն հասրլ օլմուշ տբր, սեպտեմբերտէ 31,936 օնս հասրլ օլմուշ իտի։

—Լօրտ Բօսֆրթսն Ինկիլիթերա ասքէրի ուժմամ գօմանտանլըղընտան իսթիֆա իտէճէկի մէվզուգան բիվանէթ օլունուեոր։

—Ինկիլիթէրա հիւքիւմէթի եագընտա 20 գրթա ղըրկը եաթըրրաճաղ տբր։

ԲԷԹԷՐՍԹՈՒՐԼ.— Բուսիանէն Սոֆիա ճէնէրալ գօնսօլոսխանէսի քեաթիպի Մ. Էթթէր՝ Հանեա ժէնէրալ գօնսօլոսլուղունա թաեին օլունմուշ տբր։

—Օտէսատա չիպէնէլի խասթալըգտան իքի քիչի էօլմիշ տիր։ Իճրա իտիլէն մուաեէնէ նէթիճէսինտէ իքիսինին տախի վէպատան էօլուսլուքլերի անլաշըլմըշ տբր. լաքին եէնիտէն քիմսէ թութուլմամըշ տբր։

ԼԱՀԷՑ.— Ֆիլիմէնկ հիւքիւմէթի Ինկիլիթերաեէ գարշը մուվագգաթէն պիթարֆիլդ եօլունը թութմագատա տէվամ իտէճէք վէ իկր ֆուրսաթտան իսթիֆատէ իլէ արաեա կիրմէեէ վէ իչէ գարըշմաղա աճէլէ իտէճէք տիր։

ՊԷՐԼԻՆ.— Զէնկիպար ատասբընը Ալմանեաեէ թէրք օլունճաղը չաիեասը՝ եալնան չըգարըլըեոր։

ՍՕՖԻԱ.—Սօպրանիէ մէճլիսի Պուլկարիսթան բրէնսի հարբէթլէրինին նուէթգընա գարշը եապըլան ճէվապնամէի միւնասիպ դէօրմիշ տիրս խարիճիյեէ միւտիրի Տանէի եէնէնտ՝ Պուլկարիսթան իլէ սարը տէվլէթլ արաբընտաքի միւնասիպէթլերին էեի պիր հալտէ ճարի օլտուղընը պէէան իթմիշ տիր։

ԹԻՃԱՐԷԹ ՎԷ ՆԱՖԻԱ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻ ՄՈՒՀԱՄԷՊԼԻՆՏԷՆ

Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթի տարիէսինին աշճըլըգ վէ չերպէճիլիլիք՝ չերաիթը մուգաբրէէսի վէճէնէ սէնէի հալիյեէ քեանունը էվվէլի իսթիտասընտան իսթիպարէն, իւչ եիւզ ան տագուզ սէնէսի թըշրինը սանիսի նիհայեէթինէ գատար իբի սէնէ միւատթէէ թալիպկինէ իհալէ իչուն միւգաեէատէէ գօնուլուլա, չէհրը հալը բուսմինն երիմի ալթընը բաղար էրթէսի կինէն իհալէի էվվէլիյեէ վէ երիմի տօղուզունը բէնիչէնպիհ կիւնի երեվնտ պէշ զամմըյլա իհալէի գաթիյեէսի իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն բէյ ագչէլէրինի միւսթաքրպէն նէզարէթը միւշարիլէյհա մուհասէպէսինէ կէլմէլերի։

Ֆի 5 թըշրինը սանի 317 3—1

ՍԱՐՐԱՖԻՏԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուս. տիւն ագչ. գաբ.	26→03
» » » էն եիւքսէք	26—04
» » » էն աշաղը	25—01
Բումէլի չըմէնը ագչէ գաբան	99—75
» » էն եիւքսէք	100—12
» » էն աշաղը	99—62

ՊԱՆԴԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյի ագսիօնը Օս. լիր.	13—25
Սիկարէթ Ա.	—87
» Բ.	—45
Թրամվայ	5—60
Ժուխանա	1—50
Օպլիկասիօն Թրամվայ	482—
Ասիւրանս	3—75
Գրէսի ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիօտ	52—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	403—
Թրանսվասալ	73—50
Բըլսթըմ Թահվիլթեր	464
Գրէսի Ֆոնսիէ Էմիբսիէն	263—
Անատօլը չըմ ագսիօնը	9—08

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻՕԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	98—20
Ինկիլիզ լիրասը	110—08
Ֆրանսէզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—30
Գրէմից ալթունը	51—07
Դարպօն գայմէսի	8—56

ԷՎԼԻՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 15 Նոյմբ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	91—87
Օսմ. էհամը այբլաք	23—63
» գաբանաք	23—63
» » Բ	49—12
« » Գ	25—63
Օսմանլը Պանգասը	10—75
Մըսրը Տույ. մութթահիրատէ	106—
Պուլկար իսթիգրազը	83—
Դամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—325

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—05
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—85
Ֆիօրէն Մանտա	——
Վիէննա չէքի (գոգբան)	——

Բարիզ 16 Նոյմբ.

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	100—77
» » 4½%	101—02
Եէնի Օսմ. էհամը այբլաք	23—92
» » գաբանաք	23—92
Բումէլի չըմէնտֆէրի	100—50
Օսմանլը Բէյժիսի էհամը	297—
» Պանգասը	519—
Գրէսի Լիոնէ	977—
Իթալիա էհամը	99—20
Բուիորիթէ Թիւրք	494—
Օսմանիյէ	450—
Տուան Օթօման	515—
Սբանեոլ	70—15
Թրանսվալ	76—
Գամպիօ 3 այ վատէ	105—
Գրէսի Ֆոնսիէ Էմիբսիէն	—

Պերլին 16 Նոյմբ.

Բումէլի չըմէնտֆի (մարգ)	99—50
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	22—235

Վիէննա 16 Նոյմբ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—10
Բումէլի չըմէնտֆէրի ֆր.	95—
Օսմանլը Բէյժի ագսիօնը	270—

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Կարապետ էֆ. Մուսեղեան Եփրատ Գօլէճ, նոյնպէս բաժանորդ կ'արձանագրէ։

ՏՕՔՏՕՐ
Մ. ՃԼԻՎԱՀԻՐՃԻ
ՄԱՍՆԱԳԼՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՌԱԺԻՇ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
ՎԻՐԱՎՈՒՅԺ.
ԼԱՆԿ

Գլ. Լ Ոտ. : Դիջօրեն եռոն էրկու ժամ է Մոբիլէթը, Արքարեան գեղարանը։ Ո-ութ ժամեռով, նոթ էթէրը, կոռկ էր տոնը։

مغزى معروى منبه

وبتال حبلى

ՎԻԹԱԼ ՀԱՊԼՈՒՐԸ

Սինիր զաբթիլզընա, գանզրլզա վէ միասէ բահաթսզլզընա միպթէլա օլանլար՝ էկէր չիֆա պուլմագ իսթէրսէ իսէ, պիր ուժում հէքիմէրին թասիգ վէ թանին իթիբլէրի մէջհուր Վիթալ հապլարընան գուլանմալարդիր։

Զիրա սինիր զաբթիլզը, գանզրզրգ վէ միասէ բահաթսզլզրգլարը էօյէ միւտիրլ բահաթլզգլար սզր քի, վագթընա թէտավիսինէ զայրէթ օլունմադ իսէ, պիր կիւն վիճուլարընդն քեամիլէն մանվ օլահաղընա վէ եա թէտավիսի զարը գապլի միւչքիլաթէ ուզրահահաղընա էմին օլունլար։

Շէհրիմիզ պիրինճի սընդի էֆզանզլարընան Անթուան Գալանեան էֆէնտինին իսիթրաքէրսէսի օլուպ, մէճլիսը թրպպիթէի Շահանէնին բուհսաթը դէսմիյէսինէ մազհար օլան մէջհուր Վիթալ հապլարընը գուլանանլար՝ ազ միւտէթ զարթընան եօգարտա զիքր օլունան խահաթլզգլարան գուրիթալահագլարը կիպի, կէնճլիք սէպէպի իլէ վիճուլարընը խարապ իսէնլէր, սըրահա վէ ալէյուժուժ քեմիք խահաթլզգլարընա տիւչար օլանլարա վէ էլ տիրէմէսի վէ եիւրէք չարմանընա զահէթ Նաֆի օլուպ, հէլէ չօճուգլարընդ պոյ աթմասը զէմանընտա էվլատլարընը սէվլէն հէր բէտէր վէ վաղիէնին հահաթ վէրճի մէջհուր Վիթալ հապլարընան քէնտի ճիեէրրարէլէրինէ վէրմէլէրի՝ էն պիրինճի վազիֆէլէրի տիր։ Սիւտ վէրէն գատընար գուլանտրգլարընա հէյ սիւալէրի չօղալը. վէ հէմտէ չօճուգլարը ֆէվգէլատ գուվվէթ պուլուր։ Ուժումի տէբսը իսթանպոլտա Ճիղալ օղլունտա 33 նումէրօրոլու Անթուան Գալանեանընդն Ասզր էֆզանէտ տիր։

Սիրքեճիաէ Թիւրքիյէ, Պաղչէ գարուսունտա Բիւյիւքտան, Միսքճեան վէ Պէյիր Բէմալ պէյ էֆզանէլէրի իլէ մէջհուր էֆզանէլէր վէ սէքօլարտա պուլունուր։

Գուսթուսը 12 զրուշ տըր։

ՏՕՔՏՕՐ Յ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գուսգարու Մօլա-Թաշի Թիւ 15
Մայր եկեղեցւոյ անմիւռ
Ամէն կեան էֆ-ի Դեղարանն ալ կրցդնուի

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻԲԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻԲԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

RUSSIAN-AMERICAN INDIA RUBBER CO
ТОВАРИЩЪ РОССЪ-АМЕРИКАНСКИЙ РЕЗИН. МАНУФАКТ.
Т.Р.А.М.
1860
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

ԽԱԼԻՍ ՄՕՍԿՕՖ ԼԱՍԹԻԲԼԷՐԻ ԿԷԼՏԻ

ԻՒԶ ՔԼՕՇԷԼԻ ՄԱՐԳԱՄԸՆԱ ՏՐԴԴԱԹ ԷՏԻՆԻԶ

Խալիս Մօսկօֆ լասթիք քալօչլարը ալմագ տրզուսընտա պուլունանլար եօգարտաքը չու իւչ ատէտ մարգաեա տրգաթի էթմէնիզէր. էն զիեատ իւչ քեօշէլի մարգաեա քի, իչինէ 1860 թարիխի վէ ալմընտա տէ Ռուսսա եաղը իւէ Սէն Բէթէրսպուրկ քէլիմէնէ պուլունանագ։

Մէմալիքը Շահանէ իչիւն եէկեանէ աճէնթասը՝ Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ 27—15

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԹՒՆ
Ի ՊՈՍԻՈՍ
Թ-հատուած

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենամաքուր հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի աղնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքաց դէմ մրցելու տուաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժամանակներ։ Փափաքողներուն քանալուկը ձրի կը զրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրստագ և Կ. Ղանիեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի սահրեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻՁ.—ՊՊ. Լաքտրիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՍՊԱՏ.— ՊՊ. Ապբար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Կ. Ղանիեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կէոռն Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Բսօվատոր։
ԶՄԻՒՐՆԻԱ.— Պ. Հայրիթիս Վասնիկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տիտօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԱՐԻՊ.— Պ. Մ. Բաքուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պեարսեան Եղբարք։
ՏՐԱԳԻԶՕՆ.— Պ. Արիս Կ. Ղանիճեան.
24—24

ՈՒԷՍՏԴԸՐՆ

1851
TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԵԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՐՍՑԵԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆՍԻՒԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարընն մէճմուի	ընկ. լիրա	6,000,000
Մէկճուտա ազէլ վէ հասըլաթը սէնթ լիսէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն թէէտիւէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւղէսինին միւտիրի՝ Ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահէճ Գաբու, Անանիատի Խան, Ն° 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըմագտա տըր
ԻՒԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսզ վէ Այման գուհանիալարընն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթրընդքի 125 % տիր։ Իշիմէ պու հագիգաթ Ուէսթրընն բագիպլէրինէ թէֆէվվիգ իթաիրմէյէ էն պէօյիւք թէէմինաթ տըր։

ԲԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՃ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՀՈՒՐ ՏԻՔԻԾ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

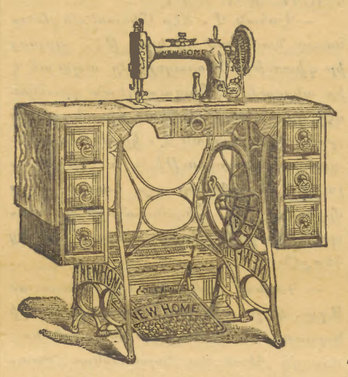

Մէգքիւր Սէրկիի Ումումիսինէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR ռէգապէպիզ գազանմըշ տըր։

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գառաբ էմսալանրա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ աճէնթասը Ամէրիգա Սավվաթ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպուլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինէ։ Շիւպելէր՝ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՃԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԲ, ԹԷԼՄԻՆԱԹ Ֆր. 750000

1899տա մէրի իւլիքրա էօմիւբ սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » եանկընն » »		460,267,203
» » » » բրիմի »		1,433,965

Էօմիւր ի-ղէրինէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ շէրաթի իլէ սիկուրթա ագտ տէր

Ս-ռնէ-ա էորը հէր նէվի պէնա վէ եշնա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Ն-էլեմ-ի էորը էորը մալ, էվրաղը նագտիէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսէսատան՝ 1896տա 18½ %, 1897տէ 18 %, 1898տա 18 %, 1899տա 16 % թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլերի (Տէրսաատէթտէ Գիւէտի Լիմիտ, Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, (Սօֆեատա Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իշիւն միւտատիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթի աճէնթիւէր արանըրլըյոր Թիւրքիա իշիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրքէզպանի սոգագ, Ճէպտիտ խան
Թիւրքիա իշիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՐԻՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸՁ

Աղբընզրն զօպմամասընը, տիլէրինիզին խահաթլզգտան քիւլիէն արի գալմասընը արզու իտէր խէնիզ Պաղչէ Գարուսընտա Նիզամիէ գարագոլը գարշու քեօշէսնինէ 1 նումէրօլը մահալը մախասուտա տիլ թապիպի

ԽԱՁԻԿ ԺԱՄԱՀՈՁԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻՒ

պուլմալըսընը։

Մումախլէյէ Մէքթէպի Թըպպիէի Շահանէտէն մէկզուն օլուպ, հիչ պիր ազրը հիսս իթիբարքիզին տիլ չէքմէքսէ մուճիտի պուլունտընը պիր իւլա իլէ եալընը իքի ատֆատա էն չէտիտ տիլ ազրլարընը քէսմէքսէ, «սքորբիթ»կիպի հէր նէվ տիլ էթի խահաթլզգլարընը թէտավի իթմէքսէ էֆէնտին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէթթար իլէ տիլ տօլարըմագտա տըր։

Էնվայի թագմա տիլ վէ չէնէ խմալընտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ումումի միւշթրիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքսէ տիր։

Ճուսատա կիւնլերի մուայէնէխանէտէ բազար կիւնլերի տէ կէտիկ Բաչատա Համամ ճատտէսինէ, 15 նումէրօլը խանէսինէ միւրաճաթ իտէն ֆուգարբը մէճճանէն թէտավի իտէր։ Սապէվարը սատթ 1½տա գառաբ վէ ագշամարը տասիթ սատթ 11էն սօնրա հէր վագթի խանէսինտէ պուլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ ՁՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մումախլէյէ փարիսէ միւտատէբը մէտիսէ էմրազը տասիլիլէ վէ ասապիէ քէսպի իսթիհսաս իլէյէտպ սարա, ի ըսաղմա, իսթէրիք, եարըմ պաշ ալրըսը, նիւզիլ, ուզգուսուզլուգ, ուզգուսա կէզինմէք, չօճուգլարը իտարբ թուֆամամալարը վէ հնվաի սիսրըսահթալզգլարընը էլէկթրիք իլէ թէտավի իլէյէտիլ կիպի մէտէ սուլարը, վէ մէտէ սուլանընը արթմասը վէ էքսիլէսի, պաղրըսագ, գալպ, ագ վէ գարաճիյէր վէ պիւճիւմէ էմրազը տասիսիլէի սաբրէի ֆէյնը թըպպըն էն սօն քէշֆիթը իւզրէ հէր կիւն սապատատա էօյլէնէ գառաբ իսանպօլտա օգճիլէր պաշընտա (Սինէմատ) վէ ուզուն չարչուտա (Մէրիտ) էֆզանէլէրինէ վէ էօյլէսէն սօնրա, պէյ օղլու ճատտէի քէպիրտէ Օտիսն թէֆթիսսու գարշուսընտա 165 նումէրօլու Մուայէնէխանէի խուսուսիսինտէ միւրաճաթ իտէն խահաթէկէնը գապուլ իլէր։

Մուայէնէխանէի խուսուսիսինտէ հէր նէվ թէտավիի էլէքթրիկի վէ էլէքթրիկ պանէօսու մէվճուտ տուր։

ՍԿԻՏՍԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանդոլէի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամտրը, Պապա-Ճան փողոց, կօչկակար Վանան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ատանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՆԹԱՔԻ ՔԻԼԱՑՏԻՔ

Բարիստէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ էվրօքանընն էն մէչհուր խասթախանէլէրինտէ ամէլիյէաթ կէօրէրէք. օն եէտի սէնէ տսախի իճրաի թրպապէթլէ քէսպը վուգուճ էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մումախլէյէ կէօհիա վէ միտէ իլէթլէրընի եանի նէզլէի սատրիյէէի, նէֆէս տարլըզընը, ագ ճիհէր ուֆունէթլէրընի խուսուսիյէ վէրէմ խասթէլիհինի, իսթիհարատա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընն թէսսալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյէէի, հազմսըզլըզը, ինգըլպազը, միւզմին խնալը, միտէ ալրըսընը, միտէ կէնիրլէնմէսինի, գանը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիհէր խասթալըգլարընը, իտարատա չէքէր վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիհէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը թէրագզլեաթը ֆէյնիհիէ մուճիպինճէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճհէյէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մումախլէյէ տէօրթ սէնէ պիր միւտատէթ զարիքնտա վասի պիր ֆրէնկի խասթախանէսի սէր թըպպպէթինտէ պուլունարագ, պու էսնատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիհի խասթալարտան մասատա, ֆրէնկիհէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւպթէլա օլմուշ տէօրթ պին գառաբ էշխասը թէտավի էյլէտիհի ճիհէթլէ, պու իլլէթլէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթի քէսպ էյլէմիշ օլատուղունան, էրքէք վէ գառընարատա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիհէի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անլէրտէն հասըլ օլան սէս գէրբգլուղընը վէ եարալարը վէ տէրի ուճունէթլէրինի վէ խրար տարլըզընը վէ իսթիհսաը մէսանէհի վէ վէզաիֆը թէսասիլիյէ իրթասընտա նօգսանիյէթի սուրբէթը միւքէմմէլէէ վէ թէճարիպը միւթէատտիտէսինի թէրագզլեաթը ֆէյնիհիէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարիքնտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ավլիէէտ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիլուրսա գօնսիլիօ օլունապիտիսի կիպ, էվրօքանընն էն մէչհուր սթբպպասը իլէ տսախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլիօ իթբա օլունուր։

Վիլաեաթը Շահանէյէն թահրիրէն միւրաճաաթ իսէճէք զէվմէրընն՝ օրատաքի թապիպին պիր բարօրունը եախտա մուճիսատ պիր թարիֆնամէ կէօտսէրմէյէրի էլէյէմ տիր։

Բազարտան մասատա, հէր կիւն սասթ տէօրտէ գառաբ, Գումգապուտա Զիֆթէ կէլիյէր ճատտէսինտէ 13 նումէրօլու խանէտէ, սասթ պէշէյն սէքիզէ գառաբ Սիրքէճիտէ Պապը Ակի ճատտէսինտէ Թիւրքիյէ էճզախանէսինտէ։ Սասթ տօզուզտան օն պիրէ գառաբ Սուլթան Պաեազիտատէ, Օգճիլար պաշընտա Սինէմտան էֆ-ի Նիգեաիտ էճզախանէսինտէ խասթալեանը գապուլ էյլէր։ Ծագըր օլանլար սալ։ կիւնլերի մէճճանէն մուսեէսէ օլունուրը կէպիք Բաչա եօգուշունտա Լիզօր Մէրթիտի էֆ-ի Նիգեաիտ էճզախանէսինտէն հէր հանկի սասթ խթէնիլիրսէ, թապիպը մումախլէյէ ճէլպ օլունապիլէճէքտիր։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Կ. Պոլիս Մահմատ Փաշայի Էլ-Խան Թիւ 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատան մէջ կը գտնուի նաև ֆոնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ ածան են։ 98—106

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

)(38)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԵՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՒՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Թ.

Բէրուզ հանըմ դրացիներուն տաքքն եւս անմաս չի ձգելու համար օրուան խրախճանութիւնէն, մէկ մէկ քիչ մրդ տուաւ իւրաքանչիւրին և երեք դրացուհիներ մեծ փութաջանութեամբ սկսան համադամներուն պատրաստութեան. մինչդեռ իրենց ամուսիններ՝ վերը կը կնծէին ու կը կնճէին, Թումիկ աղայի նախագահութեամբ։

—Քա ան ինչ ալլըման տղայ է, բաւ. խոնարհին կինը հիացական չեչտով. Ատուտած կէնճ տրեր պահէ, աղատան մարդու հով մը կայ վրան.

—Մեղա՛յ, յարեց Բէրուզ, քա ան ինչ ազնուական մարդու զաւակ է, հէյ մենք ապուգաթ է, ամիսը էռսուն ոսկիին փարայ չըսեր։

—Քա դուն պիտի ըսէիր որ գիտնայի զահէր. երեսէն պէլլի է նէ. ան ինչ քիպար խօսուածք ունի, սանկ բարբրիին առաւ տէ առապէն իշնալ մը իշաւ քի. ինչ մեղքս պահեմ Ֆլօռն ալ քովը տեսայ նէ, արեւը սիրեմ իրարու բերնի լօխմա են ըսի։

—Ո՞վ գիտէ, պատասխանեց Բէրուզ աքօղուած պարծենկոտութեամբ, սանկ բաները խրոմէթի կը նայի։ Ատանկ խօսք մը կայ ամմա, տեսանք հարը ի՛նչ պիտի ըսէ։

—Ո՞ւմ խաթրըդ չի մնայ ամմա սանկ մանչուն համար ալ Թումիկ աղային բերանը չի նայուիր։

—Բնութիւնը չի գիտցող մը բլլաս նէ, պարէ՛.

—Գիտե՛մ, թիթիզ մարդ է ամմա, աղջկանը խրամէթին առչեւ կանգնելու ալ թող չեմ իտար։

Կօչկակարին կինը որ չէր յաջողած քնացնել տղաքներն ու վերը անոնց իրարանցումով կը տառապէր, լսելով որ Ֆլօռան անզուգական երիտասարդի մը հետ կը նշանուի, սրանեղութենէն ինքզինքը կուտէր։ Ինքն ալ ունէր երեք չափահաս աղջիկ որոնց երեսն իսկ նայող չէր եղած՝

—Նստէ՛ք, պօռաց այրած սրտով. անկիւնը նստէք. մատ մը Ֆլօռան, ձեր դէմ տարիքը չունեցողը, ահա ամուսին մը գտաւ. քիպար, գրպանը լեցուկ, չէնք շնորհք երիտասարդ մը, դուք հօրեղբուդ աչքը փորեցէք առաւ իրիկուն նստէ՛ք. սեւ բախտ, ես ո՞ր բանին մէջ խնդացեր եմ ըն։

Օդին սեղանին շուրջը սակայն, ընտրուելոյն տարբեր տեսարան պարզուած էր. ժամէ մը ի վեր տեւող գինարբուքը մոռցուցած էր ամէն պատշաճութիւն և խոնարար Աւօ ախպարն ու ճանճիկնոց Մանկասար աղան որ առջի բերան պատկառոտ ընթացք մը բռնած էին հանդէպ Օննիկ էֆէնտիի, հիմա արձակ համարձակ կը շաղակրատէին։

Օննիկ խօսք ուզելով խոնարարին.

—Աւօ ախպար ըսա, մեզի բան մը չի նախլօ՞ս,

—Ինչ գիտամ քի, ինչ նախլեմ ախպարտ։

—Խօսէ, տէ ինչ կուզես խօսէ։

—Ասկէ տասը խինդ տարի առաջ, ըսա, Աւօ, Մեծ խարսից Ալօիլան Մրատն, Քեատրիս մանչ Շախսն ու Կոլոտենց Համբօն մէյ գիշեր ժիւռ կեալի ապով կնացանք զուր Ղալաթան մէջ

—Նստէ՛ք, պօռաց այրած սրտով. անկիւնը նստէք. մատ մը Ֆլօռան, ձեր դէմ տարիքը չունեցողը, ահա ամուսին մը գտաւ. քիպար, գրպանը լեցուկ, չէնք շնորհք երիտասարդ մը, դուք հօրեղբուդ աչքը փորեցէք առաւ իրիկուն նստէ՛ք. սեւ բախտ, ես ո՞ր բանին մէջ խնդացեր եմ ըն։

Օդին սեղանին շուրջը սակայն, ընտրուելոյն տարբեր տեսարան պարզուած էր. ժամէ մը ի վեր տեւող գինարբուքը մոռցուցած էր ամէն պատշաճութիւն և խոնարար Աւօ ախպարն ու ճանճիկնոց Մանկասար աղան որ առջի բերան պատկառոտ ընթացք մը բռնած էին հանդէպ Օննիկ էֆէնտիի, հիմա արձակ համարձակ կը շաղակրատէին։

Օննիկ խօսք ուզելով խոնարարին.

—Աւօ ախպար ըսա, մեզի բան մը չի նախլօ՞ս,

—Ինչ գիտամ քի, ինչ նախլեմ ախպարտ։

—Խօսէ, տէ ինչ կուզես խօսէ։

—Ասկէ տասը խինդ տարի առաջ, ըսա, Աւօ, Մեծ խարսից Ալօիլան Մրատն, Քեատրիս մանչ Շախսն ու Կոլոտենց Համբօն մէյ գիշեր ժիւռ կեալի ապով կնացանք զուր Ղալաթան մէջ

ջոջ թամաշխանա, իմ ախանէն որ քիչ ասեմ։

«Լիւսեր ամենուսու վառուած, էնա ֆռէնքեթա չալչուն կը զարկէ խորոտ նուայգնիներ. քիեզ ասեմ, ի լառ ու խորոտիկ ախջիկներ մանչերաց խետ կը թռնին. աս, վիրն ասեմ, աս վիրն թարկեմ. զիմ ճան էլ քեչեց որ մէյ խատ խլլեմ ու թռնեմ, ախսոս որ չի գիտնամ էտա ֆռանկիա զայտէիս. մկա որ ծափ էղնի՝ քըն զըմէնուզ լաւ կը պարեմ, իտոր խրմար տիւքեանճուզ մանչ ձայնեցանք ու մէյ չուղա մասատիքա սրմարամիշ արանք։

—Է՛. գոչեց Օննիկ, քիչ մը չունչ առնելով, ծո՛ աս ինչ ազոր պատմութիւն. և մէյ մէկ օղի հրամցուց։ Աւօ շարունակեց։

—Էտա մէյտան որ մանչեր ու աղջիկներ կը թռնին՝ մէյ մարդ էլ կիսա կանգնած. էտա էմէնուզ մէրամ կը խակցուցէ. ու էն վախթի որ ֆռէնկիա պոլսո՞ կասա ըչդո՞ կասա. ինչ կասա չիմ գիննա՝, էն վախթ մկա էնթիւր որ քամին արտուցմէջ ցորեններ կը կթիէ՝ էնպէս էլ էսոնք կը բարտուն. էնա մէկ էլ կ'ասա, ոը-ոէ ՞ն ծիրն ի ձեռ կը թռնին. «մկա էս էլ մէյ խորոտ զայտայ ա»կ'ասեմ Մարտոց։ Շախսն որ կ'ասես՝ իմ աբչատաչէց պեր.

«Լիւսեր ամենուսու վառուած, էնա ֆռէնքեթա չալչուն կը զարկէ խորոտ նուայգնիներ. քիեզ ասեմ, ի լառ ու խորոտիկ ախջիկներ մանչերաց խետ կը թռնին. աս, վիրն ասեմ, աս վիրն թարկեմ. զիմ ճան էլ քեչեց որ մէյ խատ խլլեմ ու թռնեմ, ախսոս որ չի գիտնամ էտա ֆռանկիա զայտէիս. մկա որ ծափ էղնի՝ քըն զըմէնուզ լաւ կը պարեմ, իտոր խրմար տիւքեանճուզ մանչ ձայնեցանք ու մէյ չուղա մասատիքա սրմարամիշ արանք։

—Է՛. գոչեց Օննիկ, քիչ մը չունչ առնելով, ծո՛ աս ինչ ազոր պատմութիւն. և մէյ մէկ օղի հրամցուց։ Աւօ շարունակեց։

—Էտա մէյտան որ մանչեր ու աղջիկներ կը թռնին՝ մէյ մարդ էլ կիսա կանգնած. էտա էմէնուզ մէրամ կը խակցուցէ. ու էն վախթի որ ֆռէնկիա պոլսո՞ կասա ըչդո՞ կասա. ինչ կասա չիմ գիննա՝, էն վախթ մկա էնթիւր որ քամին արտուցմէջ ցորեններ կը կթիէ՝ էնպէս էլ էսոնք կը բարտուն. էնա մէկ էլ կ'ասա, ոը-ոէ ՞ն ծիրն ի ձեռ կը թռնին. «մկա էս էլ մէյ խորոտ զայտայ ա»կ'ասեմ Մարտոց։ Շախսն որ կ'ասես՝ իմ աբչատաչէց պերնից չբար կը վազա. ըսկո՛ւ թրխաթ կանա ու կ'ասա «ա՛ն իմ ճան աղպէր մկա մենք էլ փչու մը որ կինայանք՝ մենք էլ խմակ կը թռնանք»։

«Մէկ էլ հայիս որ մէյ խլա, խորոտ, թաժա, աղջին է եկել՝ նստած միեր մտա, ռումճա կը խօրաթա.

Մրմաղները ծափերը սենեակը, կը թնդացնէին, Օննիկ տասը ոսկի կը խարճէր մի միայն այս պատմութիւնը մտիկ ընելու համար եւ կը զղջար որ ինչու Սրուակեանին տղան հետը չէր բերած։ Այր մարդոց անվերջ ծիծաղն ու իրարանցումը տեսնելով, կիներն ալ վեր վազեցին եւ Օննիկի առաջարկութեամբ մէկ մէկ օղի խմելով սկսան մտիկ ընել խոնարար Աւօի պատմութեան։

—Աչքդ խաղա՛յ մարդ, ըսաւ ամուսինը, քա ասանկ բաներ ունիս եղեր ան, ես քեզի սուրբ կը կարծէի մինչեւ հիմա։

—Իտա տասնըմիսնդ տարի առաջ է։

—Սման Աւօ ախպար, ըսէ տեսնենք ետքը ինչ ըրիր։

—Էն վախթ խարցայ Համբօյց.

«Տղա՛, էտա ռումճա պիրա՝ կուզա, ինչ կուզա. տիւ փչու մը կը խասկանաս իտա լեզու.

«—Խրդրդ էնպէս ա.

«Ա՛խ իմ ճան ախպրտանք էտա չան ճիճ որ միեր մտա նստաւ, միեր ոիրան էլ քիաչէց, ճանկեց ու թալլեց տիւս։

—Աչքդ ճերմկի մարդ, խենթեցար ինչ եղար յարեց կինը.

—Կ'ազաչեմ, թող պատմէ տեսնենք ինչ եղաւ.

—Պախանա՛, պիր պիրա կէթիւրսանա՝։

—Սա քայմէնի քարտասարի, թուրքամ էյի պիլմէզ.

—Տո՛ Շախսո՛, կը հայիս թրքերէն չիմ գիննա կասա ու՝ ըմմէն բան կը խասկանա։

—Նէ՛խ քանտար պիլուրան՝ օլ խանտար սօյլա։

—Ախ վռէ ատէլիգէ, սիզ պիլմէղ օյնայամաք, պու խօրօլար։

«Պիզատա պըզըմ մախամընճազ ծյնարբի, Համբօ արէ խիմ, տուէք ձեռներ, վէր ալինի պախալըմ.

Զընճանէ՞ ո՞ռ, զընճանէ՞ ո՞ռ, զընճանէ...

Ասօ՞ չապօ՞, չապօ՞ Շախսո՞։

—Մէյ խարիրնոց կպուր էտա աղջկա ճակատ.

—Լաւ խաղցի տո՞։

«Մկա կը թռնեմ։ Զիկ՞ տեսնա, տիւ ծո՞ւռ էս, գի՞ժ էս. ուզտա սարֆոշ էս։

(Շարունակելի)